



AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI  
Avdelningen för ekonomi

---

# Risk och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen

Ann Forsström

Mikael Örtenvik

2012

Examensarbete, Kandidatnivå, 15 hp  
Företagsekonomi  
Examensarbete i företagsekonomi C-nivå

Handledare: Fredrik Hartwig  
Examinator: Stig Sörling

---

## **SAMMANFATTNING**

**Titel:** Risk och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen

**Nivå:** C-uppsats i ämnet företagsekonomi

**Författare:** Ann Forsström och Mikael Örtenvik

**Handledare:** Fredrik Hartwig

**Datum:** 2012 – April

**Syfte:** Syftet med vår studie är att undersöka den frivilliga rapporteringen av risk och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar.

**Metod:** Vi har använt en abduktiv ansats och genomfört en kvalitativ såväl som kvantitativ innehållsanalys av utvalda bolags årsredovisningar. Vi prövar 5 olika hypotester genom multipel regressionsanalys. Vår insamlade data redovisas både i tabell- och textform.

**Resultat & slutsats:** Undersökningen visar att det finns en signifikans i hypotes 5: det finns ett samband mellan ett bolags skuldsättningsgrad och antalet redovisade risker och osäkerheter. Övriga hypoteser har ingen signifikans och förkastas därmed. Vid genomgången av undersökningsbolagens årsredovisningar finner vi dock att det finns betydande skillnader i redovisningen av risker och osäkerheter mellan de undersökta bolagen.

**Förslag till fortsattforskning:** Det skulle vara intressant med en jämförelse av bolag som verkar inom samma typ av försäljning t ex. tjänstesektorn inom IT och där göra en djupare analys av vilka typer av risker bolagen utsätts för och hur de hanterar dem, en kvalitativ undersökning med intervjuer.

**Uppsatsens bidrag:** Uppsatsen kan, av intressenter i branschen industri, ses som en upplysning om hur väl bolagen tillämpar reglerna kring risk- och osäkerhetsfaktorer.

**Nyckelord:** Risk, osäkerhetsfaktorer, ÅRL, IAS, årsredovisning.

## **ABSTRACT**

**Title:** Risk and uncertainties in annual report

**Level:** Final assignment for Bachelor Degree in Business Administration

**Author:** Ann Forsström and Mikael Örtenvik

**Supervisor:** Fredrik Hartwig

**Date:** 2012– April

**Aim:** The aim of our study is to investigate the voluntary reporting of risks and uncertainties in the financial statements.

**Method:** We used an abductive approach and perform a qualitative as well as quantitative content analysis of selected company's annual reports. We test five different hypothesis by multiple regression analysis. Our collected data is presented both in tabular and textual form.

**Result & Conclusions:** The survey shows that there is a significance in hypothesis 5: there is a correlation between a company's gearing and the number of reported risks and uncertainties. Other hypotheses have no significance and hence rejected. In evaluating the companies' annual survey, we find that there are significant differences in the reporting of risks and uncertainties among the surveyed companies.

**Suggestions for future research:** It would be interesting to compare the companies working in the same type of sale for example. services in IT and where to do a deeper analysis of the types of risks companies are exposed to and how they handle them, a qualitative study with interviews.

**Contribution of the thesis:** The essay may, by stakeholders in the business industry, seen as an enlightenment on how well companies are applying the rules on risk and uncertainties.

**Key words:** Risk, uncertainties, ÅRL, IAS, annual report.

# INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING .....	7
1.1 Problembakgrund .....	7
1.2 Problemformulering .....	9
1.3 Syfte .....	9
1.4 Tillvägagångssätt.....	9
1.5 Avgränsning .....	9
1.6 Disposition .....	10
2 METOD.....	11
2.1 Angreppssätt.....	11
2.2 Kvalitativ/kvantitativ undersökningsstrategi.....	11
2.3 Urval.....	12
2.4 Insamling av empirisk data, litteratur och sekundär data.....	12
2.5 Databearbetning .....	13
2.5.1 Kodning .....	13
2.6 Analys.....	14
2.7 Statistisk metod .....	15
2.8 Tillförlitlighet, trovärdighet (Kvalitativ).....	16
2.9 Reliabilitet och validitet (Kvantitativ).....	16
3 REFERENSRAM.....	17
3.1 Definitioner .....	17
3.1.1 Risk och osäkerhet .....	17
3.2 Normering .....	18
3.2.1 IAS .....	19
3.2.2 Årsredovisningslagen .....	20
3.3 Tidigare studier .....	20
3.4 Artiklar .....	22
3.5 Revisionsbolag .....	26
3.6 Omsättning .....	26
3.7 Lönsamhet/resultat före skatt/räntabilitet på eget kapital.....	27
3.8 Skuldsättningsgrad .....	27
4 RESULTAT OCH ANALYS .....	29
4.1 Redovisning av resultat .....	29
4.1.1 Var upplysningarna lämnas i årsredovisningen .....	30
4.1.2 Antalet risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen .....	31
4.1.3 Antal finansiella risker .....	33
4.1.4 Antal operationella risker .....	33
4.1.5 Antal omvärldsrisker .....	34
4.1.6 Informationens omfattning .....	35
4.1.7 Var upplysningarna om bedömningar och uppskattningar lämnas i årsredovisningen.....	36
4.1.8 Uppdelning av bedömningar och uppskattningar.....	36
4.1.9 Hänvisning till informationen i riskavsnittet.....	37
4.1.10 Antal uppskattningar och bedömningar .....	37
4.1.11 Information som omfattas av IAS 1 punkt 13 .....	38
4.2 Orsaker till differenser mellan bolag.....	38
4.2.1 Revisionsbolag .....	38
4.2.2 Omsättning .....	39
4.2.3 Lönsamhet/Resultat före skatt/Räntabilitet på eget kapital.....	40
4.2.4 Skuldsättningsgrad .....	40
5 SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER.....	42

5.1 Slutsatser och reflektioner .....	42
5.2 Förslag till fortsatt forskning.....	43
KÄLLFÖRTECKNING .....	44
Litteratur.....	44
Uppsatser.....	45
Internet .....	45
Bilagor.....	46
Bilaga 1 Undersökta bolag .....	46
Bilaga 2 Undersökningsfrågor och uppgifter för kvantitativ analys .....	47
Bilaga 3 Sammanställning av undersökningens resultat .....	49
Bilaga 4 Regressionsanalys för risker enligt ÅRL .....	51
Bilaga 5 Regressionsanalys för bedömningar och uppskattningar enligt IAS 1 .....	52

### **Förkortningar**

IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standard Board
IASC	International Accounting Standard Committee
EU	Europeiska Unionen
ÅRL	Årsredovisningslagen (1995:1554)
IFRS	International Financial Reporting Standard
SOX	Sarbanes Oxley Act
SFF	Sveriges Finansanalytikers Förening

### **Definition**

Normsäkring är en form av kvalitetssäkring i företag och organisationer som rör efterlevnaden av lagar och andra normer i företagets verksamhet. Normsäkringen kan ofta inrättas som en särskild funktion med en eller flera anställda som har till uppgift att tillse att övriga organisationen informeras om reglerna för verksamheten och att normerna efterlevs. På engelska kallas funktionen compliance, vilket även används i vissa svenska företag.

# 1 INLEDNING

*Första kapitlet presenterar den problematik och bakgrund som finns i diskussionen gällande företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen. Slutligen presenteras uppsatsens problemformulering samt syfte, tillvägagångssätt, avgränsning, definitioner och rapportens fortsatta disposition.*

## **1.1 Problembakgrund**

Företagen lever i en föränderlig värld där saker utom deras kontroll uppkommer såsom valutarisker, ränterisker och osäkerhet i konjunkturförändringar. Det kan skilja sig mellan hög- och lågkonjunktur. Med det i åtanke så vill intressenter, såsom investerare, kunder, anställda och leverantörer med flera ta del av vilka risker och osäkerheter företag har och det sker i bland annat företagens årsredovisningar och delårsrapporter, dess offentliga redovisning. Det gör också att företagen beroende på rådande konjunktur vill lämna olika mycket information om vilka risker och osäkerheter företaget står inför. Till exempel kan en lågkonjunktur göra att företag väljer att utelämna viss information då just den informationens påverkan på företaget kan vara att exempelvis investerare blir avskräckta. Även banker tar beslut med grund i vad som står i ett företags årsredovisning och att då uppge vissa risker kan göra att företaget får problem med att exempelvis få en checkräkningskredit eller liknande.

Drefeldt (2011) auktoriserad revisor på KPMG ställer frågan: vem läser årsredovisningen? Mycket riktigt påpekar hon att många av de noterade bolagens årsredovisningar är blytung. Det beror till stor del på att informationsgivningen är enorm, det finns tilläggsupplysningar till i stort sätt nästan allt. Allt för att tillgodose marknaden.

Med tanke på finanskriser som avlöser varandra (2008 och 2011) ökar intresset för företagens redovisning av risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningarna (Dobler, 2008). Regering efter regering har presenterat räddnings- och stimulanspaket för att stabilisera en osäker världsekonomi. Åtgärderna kan ha förhindrat ytterligare problem, men framtiden är fortfarande oviss.

Historiskt sett har finanskriserna följts av ändringar i regelverken. Krügerkraschen 1932 föranledde att det bildades en ny aktiebolagslag i Sverige. Enronskandalen 2001 att "The Sarbanes Oxley Act" (SOX) tillkom gällande redovisningen i USA. Som effekt av finanskrisen 2007-2009 måste företag, som redovisar enligt IFRS, från och med 2009 upplysa om värderingen av finansiella instrument enligt IFRS 7 som är ett komplement till IAS 32 och IAS 39.

De senaste årens händelser har riktat strålkastarljuset på området risk och osäkerhet. Det visar att ansvaret för riskhantering måste lyftas ur den funktion som hanterar normsäkringen (Compliance på engelska) i företagen och in i styrelserummen. Att ha en transparent riskrapportering till investerare och andra aktörer är av största vikt. För investerare kan en god genomlysning av företagets risker vara viktigare än information om både historisk utveckling och affärsmodell vid investeringsbeslut (Birgerson, 2009).

År 2005 infördes IFRS, den gemensamma standarden för finansiell rapportering, som ett led i att harmonisera rapporteringen/redovisningen i noterade bolag i Europa. Införandet motiverades med att en högre kvalitet i redovisningsstandarden gynnar alla då det skulle leda till bättre upplysningar i del- och årsrapporterna. Som alla vet är det av största vikt att kunna jämföra samma saker när man till exempel ska göra en investering såsom att köpa aktier i ett bolag eller ett bolag ska genomföra ett förvärv av ett annat bolag.

Svenska bolag följer årsredovisningslagen vilket innebär att de ska rapportera väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen. Från tillämpandet av den internationella redovisningsstandarden IFRS tillkommer också en skyldighet att redogöra för bedömningar och uppskattningar som kan påverka de redovisade beloppen eller medföra framtida justeringar av värden. Detta framgår av IAS 1 punkt 122 och 125. Det finns ett tydligt samband mellan riskerna som ska redovisas enligt ÅRL och dessa faktorer eftersom uppskattningarna ofta kan medföra en osäkerhet för kommande perioders lönsamhet. Rekommendationen ger även förslag på ytterligare informationsgivning kring osäkerheter framför allt i punkt 13. En utförligare beskrivning av lagparagrafer och redovisningsrekommendationer som berörs i denna uppsats återfinns i kapitel 3 Referensram.

Det är viktigt för användarna av rapporterna att upplysningarna de söker, till exempel uppgifter om risker och osäkerhetsfaktorer, är lätta att hitta i de omfattande årsredovisningarna. För investerare är det också av stor vikt att jämförelser mellan olika bolag underlättas genom ett harmoniserat rapportsystem. Om det uppstår skillnader i hur risker och osäkerhetsfaktorer rapporteras till allmänheten så minskar värdet av harmoniseringen som de internationella redovisningsstandarderna ska leda till. Både tillgängligheten till informationen och möjligheten att göra jämförelser påverkas negativt. Därför anser vi att skillnader i olika bolags tillämpningar av redovisningsregler är viktiga att studera. Det är även intressant att diskutera de orsaker och motiv som kan ligga bakom olika tillämpningar av regelsystemet.



## ***1.2 Problemformulering***

Den ovanstående diskussionen har lett oss fram till ett antal huvudfrågor som ska utredas i denna uppsats. Vi är intresserade av hur företag upplyser intressenter om faktorer som kan innebära en osäkerhet för verksamheten och kommande perioders resultat. Skillnader mellan bolag kan tänkas uppstå på grund av deras olika förutsättningar eller att lagar och rekommendationer tolkas olika. Det kan även finnas anledningar att inte göra en fullständig redovisning av riskerna som bolaget står inför.

- Hur tillämpas reglerna kring årsredovisningars risk- och osäkerhetsfaktorer i praktiken? Finns det skillnader mellan olika bolag?
- Hur tillämpas reglerna i IAS 1 som berör osäkerheter, bedömningar och uppskattningar i olika bolags årsredovisningar?
- Vad kan eventuella skillnader i rapporteringen av dessa faktorer bero på?

## ***1.3 Syfte***

Syftet med vår studie är att undersöka den frivilliga rapporteringen av risk och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar.

## ***1.4 Tillvägagångssätt***

Studien grundas på en undersökning av innehållet i bolags årsredovisningar. Vi ämnar genomföra en kvalitativ analys av studiens data där vi tar hjälp av regelverk, tidigare studier, artiklar och teori som skrivits på området. Vi ämnar också genomföra en multipel regressionsanalys utifrån kvantitativ data som vi sammanställer.

## ***1.5 Avgränsning***

Vi har avgränsat undersökningen till att innehålla bolag noterade på svenska börsen och till att innehålla bolag i branschen industri. Vi finner att industribranschen, enligt indexering på svenska börsen, innehåller en intressant samling bolag, tillika många av de stora bolagen som det pratas om i press etc. Vi avgränsar vår undersökning till 2010 års årsredovisning samt bolag som redovisar enligt ÅRL.

## ***1.6 Disposition***

Rapportens fortsatta disposition är följande:

- Kapitel 2: Metod

Kapitlet inleds med att vald metod beskrivs, urvalsprocess, insamling av primärdata och hur insamlad data har bearbetats. Det avslutas med en diskussion kring rapportens reliabilitet och validitet.

- Kapitel 3: Referensram

Består av gällande normering, tidigare uppsatser och skrivna artiklar.

- Kapitel 4: Slutsatser och reflektioner

I detta avsnitt presenteras rapportens resultat och en analys av resultaten.

- Kapitel 5: Slutdiskussion

Författarnas egen uppfattning presenteras och förslag till framtida forskning visas i detta avsnitt.

## 2 METOD

*I andra kapitlet presenterar vi med vilken metod informationen samlats in för att på bästa sätt lyckas besvara problemställningen. En presentation av vilket angreppssätt, vilken datainsamlingsmetod och hur vi kommer att bearbeta den.*

### **2.1 Angreppssätt**

Anledningen till att metodavsnitt finns med är för att på bästa sätt kunna strukturera det man söker nå fram till genom sin forskning och att genom metoden skaffa sig rätt verktyg att värdera och tolka resultaten med. Vid valet av metod bör man även betänka att alla frågor ställer krav på olika metodval från fall till fall. Detta bidrar därmed även till att författarna förväntas förstå verkligheten de ska undersöka för att kunna applicera problem, teori och analys i en kontext de behärskar. Det är då metod kommer in i bilden: ska angreppssättet vara induktivt, från empiri till teori, eller ska metoden vara deduktiv, från teori till empiri eller eventuellt abduktiv? Skillnaden mellan angreppssätten är vilka förutsättningar författarna har vid starten av studien samt deras inställning till hur de ämnar fortgå med arbetet. Denna uppsats har en förklarande forskningsansats med abduktiv forskningsstrategi. Det är med andra ord en medveten växelverkan mellan teori och empiri i vårt tillvägagångssätt. Vår strävan är att ha ett öppet förhållningssätt för att kunna få ny och värdefull kunskap inom området.

Det finns risker med att använda sig av en deduktiv ansats då författarna lätt påverkas att forma verkligheten så att den bättre passar den i vissa situationer något spekulativa teorin. En induktiv ansats å andra sidan välkomnar en mer korrekt bild av hur verkligheten ter sig. Dock kan verkligheten bli allt för komplex att greppa och granska kritiskt, detta är nämligen något som är oöverstigligt då vi människor inte har denna förmåga enligt Jacobsen (2002).

Vidare ställs vi inför huruvida vi bör angripa problemställningen med ord eller siffror, alltså kvalitativt eller kvantitativt. Vid genomförandet av denna undersökning har vi valt en kvalitativ innehållsanalys men också att kvantifiera ett antal frågeställningar och genom dem svara på några hypoteser. I en kvalitativ innehållsanalys utgör vetenskapliga artiklar/avhandlingar datamaterialet som analyseras och fokus ligger på tolkning av olika former av texter (Bell & Bryman, 2010).

### **2.2 Kvalitativ/kvantitativ undersökningsstrategi**

Enligt Patton (2002) inbegriper en kvalitativ innehållsanalys en process att identifiera, koda samt kategorisera grundläggande mönster eller teman i det empiriska materialet. Det är en analysteknik för att göra upprepbara slutsatser av texten. Dock gör den inte anspråk på att tolka texten. Enligt Bell och

Bryman (2010) är en kvalitativ undersökning ostrukturerad, till skillnad från en kvantitativ strategi, och ofta beroende på forskarens egen uppfinningsrikedom. Detta gör att det är svårt att genomföra en likadan undersökning. Undersökningen beror ofta på forskaren, då forskaren väljer att observera och registrera det som denne själv finner intressant. Enligt Nationalencyklopedin är kvalitativ metod ett samlingsbegrepp för forskning som förenas med att forskaren använder olika arbetsätt. Forskaren befinner sig i empirin och data som samlas in analyseras samtidigt och i växelverkan. Forskaren försöker att fånga handlingars innebörd.

Enligt Nationalencyklopedin används kvantitativ i facktermer för att understryka mätbara egenskaper t ex. hos något som skall undersökas. Empirisk data samlas in på ett systematiskt sätt och sammanställs i statistisk form. Utfallet analyseras med utgångspunkt i testbara hypoteser. En innehållsanalys är ett angreppssätt när det gäller analys av dokument och texter som på ett systematiskt och replikerbart sätt syftar till att kvantifiera ett innehåll utifrån kategorier som bestämts i förväg.

### ***2.3 Urval***

Vårt urval är:

- Bolag noterade på Stockholmsbörsen, tillika svenska bolag.
- Bolag inom branschen industri
- Redovisningsprinciper enligt ÅRL och IFRS
- Undersökningen ska innehålla 30 bolag

Vi har valt de 30 bolags aktie som är mest omsatta per 2011-12-07. Bolagen ska redovisa enligt ÅRL och IFRS. Om ett bolag inte redovisar enligt ÅRL och IFRS tas bolaget bort och vi väljer nästkommande bolag på listan som uppfyller kriterierna. Om både A- och B aktie finns tas den aktie som omsatts minst bort och nästa bolag i turordning tas istället. Det slutliga urvalet består av 29 bolag på grund av att ett tagits bort efter undersökningens start.

### ***2.4 Insamling av empirisk data, litteratur och sekundär data***

Sekundärdata är data som är publicerad och utgiven i olika former och med varierande tillgänglighet. Vi har samlat in vår empiri som består av årsredovisningar för bolag noterade på den svenska börsen. På respektive bolags hemsida eller via bolagsfaktas hemsida har årsredovisningar laddats ned i PDF-format. Detta för att informationen inte ska ha kunna bearbetats av någon annan, alltså tillförlitlig information. Sökningar på Internet har gjorts inom det aktuella området. De valda sökorden är bland annat icke finansiell information, risker och osäkerhetsfaktorer i kombination med årsredovisning. Vi har också använt dessa sökord på engelska, alltså disclosure of non financial information, risk och

uncertainty i kombination med annual report. Dessa uttryck har använts både enskilt och tillsammans. För att få information om de valda företagen har internet använts och företagens hemsida. Artiklar har sökts i första hand i databasen Emerald och Scopus genom biblioteket på Högskolan i Gävle. De flesta artiklar kommer från:

- Tidskriften Balans
- Managerial Auditing Journal
- Journal of Intellectual Capital
- Management Research News
- The International Accounting Review
- Journal of Accounting Research.

## **2.5 Databearbetning**

Vi har utifrån vår problemformulering sammanställt ett antal delfrågor, se nedan kodning, för att kunna besvara våra huvudfrågor. Dessa frågor har använts som underlag när årsredovisningarna studerats. Vi har besvarat dessa frågor och gjort en sammanställning i Excel.

### **2.5.1 Kodning**

Fråga 1: Redovisning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer enligt ÅRL.

1.1 Var lämnas informationen i årsredovisningen?

Förvaltningsberättelsen (ÅRL 6:1) = 1

Annat avsnitt med hänvisning i förvaltningsberättelsen (ÅRL 7:32) = 2

1.2 Antal risker som redovisas?

Operationella = 1

Finansiella = 2

Omvärldsrisker = 3

1.3 Informationens omfattning?

Används kvantitativa mått för att mäta riskernas påverkan: 1 = ja, 0 = nej

Förklarar företaget hur riskerna hanteras: 1 = ja, 0 = nej

Fråga 2: Redovisning av bedömningar och uppskattningar enligt IAS 1.

2.1 Var lämnas informationen i årsredovisningen?

- Tillsammans med redogörelse av redovisningsprinciper (vanligtvis not 1 eller 2) = 1

- Egen not = 2

2.2 Finns det en tydlig uppdelning mellan uppskattningar enligt IAS 1 punkt 125 och bedömningar som gjorts vid tillämpandet av redovisningsprinciperna enligt IAS 1 punkt 122?

- Ja = 1

- Nej = 0

2.3 Finns det en hänvisning till avsnitt med uppskattningar och bedömningar i samband med redovisning av risker och osäkerhetsfaktorer enligt ÅRL?

- Ja = 1

- Nej = 0

2.4 Antal uppskattningar och bedömningar som redovisas

Fråga 3: Information som omfattas av IAS 1 punkt 13.

3.1 Redovisas ett tydligt mål för koncernens skuldsättningsgrad?

Orsakssamband till skillnader i redovisningsförfaranden undersöks bland annat med multipel regressionsanalys. Antal risker som bolagen har inkluderat i sin årsredovisning används som beroende variabel medan omsättning, resultat före skatt, räntabilitet på eget kapital och skuldsättningsgrad prövas som förklaringsvariabler. Samma analys genomförs också med antal uppskattningar och bedömningar som beroende variabel. Vi vill även undersöka om valet av revisionsbyrå kan vara en möjlig orsak till differenser i årsredovisningarna men detta har inte testats med en statistisk metod.

Årsredovisningarna har delats upp mellan författarna. Vi har gjort en noggrannare genomgång av 15 respektive 14 årsredovisningar vardera. Utöver detta har vi skummat igenom de resterande rapporterna. I respektive årsredovisning har en genomsökning av PDF-filerna också gjorts med sökorden risk, osäkerhet, bedömningar, uppskattningar och skuldsättningsgrad. Utifrån detta har frågorna beskrivna ovan besvarats enligt kodningen. Sammanställning av svar och regressionsanalyser har utförts i dataprogrammen Excel och SPSS. Resultatet presenteras och analyseras i empiridelen. Fullständiga uppgifter lämnas i uppsatsens bilagor.

## **2.6 Analys**

Presentation av empiri och analys har delats upp i två avsnitt. Uppdelningen har en koppling till uppsatsens två huvudfrågor. Den första delen av problemformuleringen handlar om hur verkligheten ser ut. Det är tillämpningen av de aktuella reglerna och rekommendationerna som studeras. Bilden av

hur verkligheten ser ut erhålls genom att analysera årsredovisningarnas innehåll och besvara undersökningens frågor för samtliga bolag som ingår i studien.

Den andra delen av problemformuleringen och analysavsnittet behandlar möjliga orsaker till differenser som har observerats i undersökningen. Analysen söker svaret på varför det finns skillnader mellan olika bolags rapportering av risker och osäkerhetsfaktorer. Detta sker dels genom en kvantitativ analys och även genom att orsaker söks i teori, artiklar och tidigare uppsatser. Den teoretiska referensramen som har använts presenteras i det följande kapitlet. Den kvantitativa analysen grundar sig på flera jämförelser mellan en beroende variabel och ett antal förklaringsvariabler.

## ***2.7 Statistisk metod***

Vid korrelationsanalys undersöks samband mellan olika variabler. Regressionsanalysen går ett steg längre och frågar vilket sambandet är. I en enkel linjär regression undersöks ett rätlinjigt samband mellan två variabler. (Lövås Gunnar G., 2006). En regressionsanalys med två eller flera förklaringsvariabler kallas för en multipel regressionsanalys. Modeller som använder flera variabler är ofta nödvändiga eftersom verkligheten som undersöks är komplicerad. Uträkningarna som ligger bakom analysen är omfattande och därför används ett statistikprogram (De Veaux m. fl. 2008).

Hur bra modellen är på att beskriva variationen för den beroende variabeln visas vanligtvis med ett värde som benämns  $R^2$ . Det är den kvadrerade korrelationen mellan beroende och oberoende variabler. Ett lågt  $R^2$  värde innebär att en stor del av variationen som observerats för den beroende variabeln inte beskrivs av modellen (De Veaux m. fl. 2008).

Testernas signifikans framgår av ett p-värde. I redovisningen av resultaten i en av uppsatsens bilagor benämns detta värde som Sig. eller p-värde. Talet berättar vad sannolikheten är att den oberoende variabelns påverkan i modellen endast beror på slumpen. Ett lågt värde innebär därför att det är osannolikt att ett observerat samband mellan en beroende och en oberoende variabel bara beror på slumpen. För att bestämma om ett test är pålitligt behövs därför en förbestämd signifikansnivå för p-värdet. Vanliga nivåer är 0.10, 0.05 och 0.01 (De Veaux m. fl. 2008). Vi har valt att använda 0.10 som högsta signifikansnivå i vår undersökning.

## **2.8 Tillförlitlighet, trovärdighet (Kvalitativ)**

Lincoln & Guba (1985) och Guba & Lincoln (1994) menar att kvalitativa studier ska bedömas och värderas utifrån andra kriterier än vid kvantitativa metoder. De föreslår två grundläggande kriterier med underliggande delkriterier:

- Trovärdighet (Credability)
  - Tillförlitlighet. Hur pass acceptabel en forskares beskrivning är i andra personers ögon.
  - Överförbarhet. En fyllig redogörelse förser läsarna med data så att de kan bedöma hur bra eller dåliga resultaten är för överföring till en annan miljö.
  - Pålitlighet. Motsvarigheten till reliabilitet inom kvantitativ metod. Att alla processer av undersökningen redogörs för och är tillgänglig.
  - Möjlighet att styrka och konfirmera. Att forskaren har utfört forskningen med objektivitet, alltså inte låtit sig påverkas av sin teoretiska inriktning eller personliga åsikt.
- Äkthet (Authenticity)

Under denna finns också ett antal delkriterier. De är t ex. att undersökningen ger en rättvisande bild, att forskaren fått en bättre bild av det hon undersökt, att ev. deltagare i undersökningen får en bättre förståelse för sin situation, ev. kan förändra sin situation och har fått bättre möjligheter att förändra sin situation.

## **2.9 Reliabilitet och validitet (Kvantitativ)**

Med reliabilitet menas att den kunskap som kommer fram är framtagen på ett tillförlitligt sätt, att det inte finns okontrollerade tillfälliga fel som grumlar kunskapsutvecklingen. Inom kvantitativ forskning är reliabilitet lika med reproducerbarhet, något som ofta kan skattas och ges ett siffermåt.

Reliabiliteten i denna uppsats kan äventyras då metoden är beroende av författarnas subjektiva bedömning (Bell & Bryman, 2010).

Validiteten kan äventyras om vi inte finner risker och osäkerheter i årsrapporterna då de är dolda under rubriker som vi inte finner relevanta. När det gäller kodningsprocessen kan den uppfattas som svår att replikera och därmed äventyras reliabiliteten och validiteten då processen kräver att författarna använder sitt omdöme vid kodningen. Dock anser vi att då båda författarna har kodat informationen på var sitt håll och sen kontrollerats mot varandra att undersökningen ändå är valid.



## 3 REFERENSRAM

I det tredje kapitlet presenterar vi det vi menar med risk, det teoretiska ramverk studien bygger på, tidigare studier, uppsatser och artiklar som skrivits i ämnet. Vi formulerar också våra hypoteser som testas.

### 3.1 Definitioner

Vi finner det vara på sin plats att ge läsaren definitioner för återkommande begrepp som är centrala för att de ska kunna tillgodogöra sig informationen på bästa sätt.

#### 3.1.1 Risk och osäkerhet

Begreppet risk har funnits i människans vokabulär sedan lång tid tillbaka. I Oxford English Dictionary citeras den tidigaste användningen, 1621, av ordet på engelska, *risque*, till:

(Exponering för) risken för förlust, skador eller andra negativa eller ovälkomna faktorer.

**Risk:** Kombination av sannolikheten för en händelse av en farlig händelse eller exponering och graden av skada eller ohälsa som kan orsakas av händelse eller exponering.

Knight (1921) etablerade skillnaden mellan risk och osäkerhet. Definitionen blev att risk är något mätbart medan osäkerheten är omätlig, alltså inte möjlig att beräkna.

Hubbard (2010) definierar risk och osäkerhet såsom:

*Osäkerhet:* Avsaknaden av fullständig säkerhet, det vill säga att det finns mer än en möjlighet. Det går inte att beskriva exakt status eller framtida resultat.

*Mätning av osäkerhet:* En uppsättning sannolikheter som tilldelats en uppsättning möjligheter.

*Risk:* Ett tillstånd av osäkerhet där ett antal möjligheter kan medföra en förlust eller andra oönskade resultat.

*Mätning av risk:* En uppsättning mätbara osäkerheter där möjliga resultat är förlust och magnituden av de förlusterna – det inkluderar förluster över olika variabler.

Hubbard menar att man kan ha osäkerhet utan risk men inte risk utan osäkerhet. Vi kan vara osäkra på vinnaren i en tävling och har vi inte någon insats har vi heller ingen risk. Om vi däremot har satsat t ex. pengar i tävlingen så har vi en risk. I båda fallen finns flera olika utfall. Måttet av osäkerhet avser endast sannolikheterna att tilldelas resultat medan måttet på risk kräver både sannolikhet för utfall och att förluster kvantifieras för resultat.

Vi ser risk såsom Hubbard: att risk kräver en insats och det är det som en investerare i ett bolag gör. Risk är någonting som är en kalkylerad/beräknad osäkerhet. Därmed finner investerare också riskhanteringen i bolag som intressant att ta del av när de själva ska mäta och bedöma sin risk.

### ***3.2 Normering***

Ett resultat av Europaparlamentets och Ministerrådets förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder från 2002 är att alla noterade företag som upprättar koncernredovisningar ska tillämpa de internationella redovisningsstandarder (IFRS) som utfärdats av International Accounting Standards Board och antagits av EU-kommissionen. Dessa regler började gälla för svenska bolag från och med år 2005 (Smith, 2006, s. 71).

Företagen som ingår i denna studie har sin hemvist i Sverige och är därför underställda svensk lagstiftning. Samtliga av de utvalda bolagen uppfyller de krav som medför en skyldighet att upprätta både års- och koncernredovisning enligt årsredovisningslagen (Bokföringslagen 1999:1078 6 kap 1-2 §§, Årsredovisningslagen 1995:1554 1 kap 1 §, 7 kap 1 §). Att samtliga bolag i studien är börsnoterade på en marknad inom EU innebär även att alla ska tillämpa IFRS vid upprättande av koncernredovisning (Europaparlamentets och Rådets förordning EG nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 artikel 4).

Denna uppsats undersöker redovisningen av risker, osäkerhetsfaktorer, uppskattningar och bedömningar i bolags årsredovisningar. Det innebär att vi riktar in oss på tillämpningen av ett par specifika lagparagrafer i årsredovisningslagen samt ett par punkter i den internationella redovisningsstandard IFRS. Nedan följer en genomgång av reglerna som är aktuella för vår studie. Först behandlas de internationella redovisningsstandarder som ska tillämpas av samtliga bolag i undersökningen. Därefter beskrivs paragraferna i Årsredovisningslagen som vi undersöker tillämpningen av. Det handlar, som nämnts ovan, om obligatoriska redovisningsprinciper men i beskrivningen av uppsatsens syfte har vi deklarerat att det är frivillig rapportering som undersöks. Det beror till största delen på ett stort svängrum i lagar och rekommendationer. I ÅRL anges inte hur utförlig rapporteringen ska vara och det finns olika möjligheter för var informationen lämnas. Samma sak gäller för IAS 1. Där finns även undantag som gör att företag inte behöver redogöra för viss information. Samtliga bolag i studien följer de aktuella reglerna och det är därför inte detta som är intressant. Uppsatsen handlar om hur dessa regler tolkas och tillämpas. Vår undersökning av harmoniseringen kring osäkerhetsrapportering kan därför betraktas som en studie av frivillig informationslämning.

### 3.2.1 IAS

IAS har i sitt ramverk för utformning av finansiella rapporter, så som rapportering som sker till kapitalmarknaden, stipulerat att källor till osäkerhet i uppskattningar ska redovisas. Vad är då osäkerhet i uppskattningar? Det är till exempel poster som innefattar en hög grad av antaganden om framtiden. Som exempel nämns teknisk inkurans på varulager, förändringar i priser som påverkar andra utgifter och avsättningar som beror på det framtida utfallet av pågående rättstvister med flera. Enligt IAS 1 punkt 122 ska även företag redogöra för bedömningar, förutom dem som innehåller uppskattningar enligt punkt 125, som företagsledningen har gjort vid tillämpningen av redovisningsprinciperna som har en betydande effekt på redovisade belopp (IFRS-volymen, 2011).

IAS 1 punkt 125 säger att:

*Ett företag ska upplysa om de antaganden det gör om framtiden, och andra viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk före en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår. Vad gäller dessa tillgångar och skulder, ska noterna innefatta uppgifter om*

*a) deras karaktär, och*

*b) deras redovisade värde vid rapportperiodens slut.*

Denna punkt är tänkt att hjälpa användare av finansiella rapporter att förstå de riskbedömningar som företagsledningen har gjort gällande framtiden och andra källor till osäkerhet i uppskattningarna. IASB har också i IAS 1 punkt 129 exemplifierat de typer av uppgifter företag lämnar:

- Karaktär på antagandet eller annan osäkerhet i uppskattningen
- Känslighetsanalys, antaganden som beräkningen av dess värde bygger på och även anledningarna till känsligheten
- Förväntade utfallet av en osäkerhet och intervallet av rimligt möjliga utfall under nästkommande räkenskapsår för de redovisade värdena
- Förklaring till ändringar som har gjorts av tidigare antaganden om osäkerheten fortfarande kvarstår.

Det finns tillfällen då det är praktiskt genomförbart att upplysa om omfattningen av de möjliga effekterna av antaganden eller annan osäkerhet i uppskattningen vid rapporteringstillfällets slut. Då ska företaget upplysa om att det rimligen är möjligt att det under nästkommande räkenskapsår, med nuvarande kunskap, skulle kunna krävas en väsentlig justering av redovisade värden för den tillgång eller skuld det avser (IAS 1 punkt 131).

IAS 37 gäller avsättningar, eventalförpliktelser och eventaltillgångar och i denna sektion specificeras också risk. Begreppet risk beskriver variation i utfall. För att inte intäkter eller tillgångar ska överskattas krävs försiktighet vid bedömningar under osäkra förhållanden.

Ytterligare en punkt i IAS 1 som berör osäkerheter och därför kan vara intressant för vår undersökning är nr 13. Där beskrivs information som företag kan lämna utöver vad som föreskrivs i andra rekommendationer för att upplysa intressenter om bland annat osäkerheter. Denna punkt är inte obligatorisk för bolagen att rätta sig efter och vi upplever att flera av upplysningarna ändå lämnas i svenska bolags förvaltningsberättelser enligt ÅRL. Därför blir det svårt att undersöka tillämpningen av denna punkt. Vi har dock valt att inkludera en av faktorerna i vår studie. Det handlar om målsättning för skuldsättningsgrad.

### **3.2.2 Årsredovisningslagen**

Årsredovisningslagen kräver att företag lämnar uppgifter om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer i förvaltningsberättelsen. Det framgår av 6 kap 1 § punkt 3:

*Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om företagets förväntade framtida utveckling inklusive en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står inför.*

För bolag som omfattas av förordning 1606/2002 artikel 4 och därmed ska tillämpa IFRS, vilket gäller för samtliga företag i denna studie, finns ett undantag som kan påverka var informationen lämnas vid tillämpningen av den ovan nämnda paragrafen. Det framgår av årsredovisningslagen 7 kap 32 §:

*Ett företag som avses i första stycket (om skyldighet att upprätta koncernredovisning) behöver inte lämna upplysningar enligt 6 kap 1 §, om upplysningarna lämnas på annan plats i redovisningen. I sådant fall ska förvaltningsberättelsen för koncernen innehålla en hänvisning till den plats där uppgifterna har lämnats.*

### **3.3 Tidigare studier**

Vi har hittat en tidigare studie som berör våra hypoteser som handlar om storlek på bolag och revisionsbyråns betydelse. Därutöver finns det ett antal uppsatser som riktar in sig på redovisningen av

risker och osäkerhetsfaktorer men som har andra problem som utgångspunkt. Vi har valt ut de som kan vara till hjälp för att analysera olika förklaringar till olikheter i redovisningsförfarandet.

Arendt och Wingren (2011) försöker i sin uppsats förklara varför företagens rapportering av risker och osäkerhetsfaktorer skiljer sig åt. Studien berör svenska noterade bolags årsredovisningar för år 2009. Analysen baseras på en uppdelning av risker och osäkerhetsfaktorer i olika kategorier. På områdena finansiell risk, affärsrisk, operationell risk och strategisk risk testas sju olika hypoteser. De utgör möjliga orsaker till differenser mellan olika företag i rapporteringen av risker och osäkerhetsfaktorer. Det handlar om branschtillhörighetens roll samt påverkan av vilken revisionsbyrå som har anlåtats. Utöver detta testas även om olikheter i rapporteringen kan bero på företagets ägarspridning, storlek, skuldsättning och lönsamhet. För områdena finansiell risk, affärsrisk och operationell risk lyckas studien inte förklara skillnader i rapportering av risker och osäkerhetsfaktorer med någon av de hypoteser som testas. Författarna anser att ett stort antal företag är noga med att upplysa om osäkerheter som kan kopplas ihop med finansiell risk men kan samtidigt konstatera att det finns en stor spridning i mängden som rapporteras vilket tyder på att det görs olika tolkningar av regelverket. Det är endast på området strategisk risk som studien lyckas identifiera samband mellan hypoteser och företagens uppgiftslämning. Det handlar om val av revisionsbyrå och antal anställda. Större företag lämnar utförligare uppgifter i sin rapportering. Att valet av revisionsbyrå skulle påverka redovisningen inom området strategisk risk anser författarna kan bero på att regleringen inte är lika tydlig på detta område vilket ger utrymme för olika tolkningar.

Carlberg och Persson (2010) har gjort en studie som riktar in sig på tillämpandet av redovisningsstandarden IAS 1 punkt 13 och 125. De undersöker om det finns ett samband mellan de upplysningar om antaganden som gjorts om framtiden samt andra viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar vid rapportperiodens slut, och de risker och osäkerhetsfaktorer som företagen redovisar. Sambandet visar sig vara lågt vilket förklaras med att de antaganden och uppskattningar som företag gör, i enlighet med IAS 1 punkt 125, sällan betraktas som väsentliga och därför inte ses som osäkerhetsfaktorer i den framtida verksamheten. En delfråga som studien även försöker besvara, vilket kanske är det mest intressanta för vår egen analys, är vad det finns för underliggande orsaker till mängden information som lämnas i finansiella rapporter och hur detta påverkar intressenterna. Författarna anser att den stora variationen av upplysningar kring risker och osäkerhetsfaktorer som studien påvisat kan få negativa konsekvenser för både externa intressenter och företagen själva. De tycker inte att tillämpandet av punkt 125 uppfyller intressenternas krav på information vilket anses bero på för lösa krav i normgivningen. Resultatet av detta är att användarnas beslutsfattande försvåras

på grund av brist på harmonisering. Företagen själva kan drabbas av agentkostnader och ökade kapitalkostnader.

I en magisteruppsats har Axelsson (2010) undersökt upplysningskillnader avseende risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningar och delårsrapporter. Studien berör årsredovisningar för 2009 samt halvårsrapporter från 2010 för svenska noterade bolag. Utöver en jämförelse mellan hel och delårsrapporter var studiens syfte även att redogöra för vilka och hur många risker som företag rapporterar samt att undersöka sambandet mellan tillämpandet av IAS 1 punkter 122,125 och redovisning av risker och osäkerhetsfaktorer. Även denna studie kunde konstatera att det finns ett samband mellan företagets storlek och mängden risker och osäkerhetsfaktorer som rapporteras. För vissa branscher var vissa risker mer framträdande än andra. Det framgår även att många företag är dåliga på att upplysa om vilken tidshorisont som har varit utgångspunkten för riskupplysningarna i rapporterna. Författaren anser att detta resulterar i en informationsasymmetri eftersom användarna saknar väsentlig information som endast företagsledningen har tillgång till.

### ***3.4 Artiklar***

Inom ämnet har ett antal artiklar skrivits, de flesta refererar till någon form av perspektiv i området. T ex. har Arvidsson (2011) skrivit en artikel ur företagsledningsperspektivet gällande icke finansiell information i årsredovisningen. Hennes undersökning visar att det är ett ökat fokus på icke finansiell information i årsredovisningen som är relaterad till immateriella tillgångar. Den påvisar också att den ökade informationen är driven av både regelverk och efterfrågan.

Oliveira (2010) har genomfört en analys av Portugisiska bolag där han analyserat påverkan på riskrelaterad information i icke finansiella bolag och hur dess redovisning av risker har påverkats av införandet av IAS/IFRS 2005. Analysen påvisar att bolagen inte har påverkats av införandet utan att riskerna är generiska, kvalitativa och ser bakåt, inte framåt som regelverket var tänkt. Synligheten är av stor vikt och har stor påverkan på riskrapporteringen. Bolag verkar hantera en del av sitt rykte denna väg. En skillnad finns och det är att listade bolag har en ledning som är oberoende och det ökar också graden av riskrapportering.

Flöstrand och Ström (2006) gjorde en undersökning för att ta reda på om det finns en ökad rapportering avseende icke finansiell information i rapporteringen från bolagen. När undersökningen genomfördes var all denna rapportering på frivillig basis. Undersökningen visar att det finns en

korrelation mellan icke finansiell rapportering och bolagets storlek, ju större bolag ju mer rapportering förekom.

Ernst & Young (2010) har i en serie artiklar undersökt hur företag hanterar sin risk och med vilken omfattning. I undersökningen har de tillfrågat 70 olika kommunikatörer i bolagen, såsom VD:ar, kommunikationsdirektörer, ekonomichefer med flera och 14 analytiker som representerar 14 olika branscher och bett dem ranka deras topp 10 affärsrisker. De har kategoriserat riskerna enligt nedan:

- Compliance
  - Politik
  - Lagar
  - Regelverk
  - Bolagsstyrning (corporate governance)
- Operations
  - Processer (Processes)
  - System (Systems)
  - Medarbetare (People)
  - Värdekedjan (value chain of business)
- Strategic
  - Kunder
  - Konkurrens
  - Investorer
- Financials
  - Förändring i omvärlden (Volatility in markets)
  - Ekonomin (Real economy)

## The top 10 business risks



Bild 1 Ernst & Young (2010)

Undersökningen har kommit fram till att rankingen är enligt följande:

1. Regelverk, har stigit från andra plats 2009 till etta igen. Den var etta senast 2008.
2. Access till kredit. Det varierar beroende på vilken bransch. Har fallit från första plats 2009.
3. Svag återhämtning i ekonomin eller double-dip recession. Ingen garanti för global tillväxt om t ex. stimulanspaket dras tillbaka. Ingen förändring i plats mot 2009.



4. Utveckla medarbetare. Företag möter många olika hot i sin hantering av medarbetare. I vissa branscher ses detta som en stor utmaning i andra branscher ses kommande pensioneringar som den största utmaningen och andra ersättningen som sin, speciellt i den finansiella sektorn.
5. Tillväxtmarknader. De så kallade tillväxtmarknaderna som sannolikt kommer att dominera den globala tillväxten ses i vissa branscher som ett strategiskt måste.
6. Kostnadsbesparingar. Denna post har ändrats från tidigare intern kostnadskontroll till att gälla inflation och lågkostnadskonkurrenter. Ingen förändring i plats sedan 2009.
7. Nya konkurrenter. Denna föll två platser jämfört med 2009. Detta beror på att i spåren av den finansiella krisen har riskaversionen hos investerare ökat och därmed får nya bolag svårt med nytt kapital. Den andra påverkan är att tidigare ”nykommare” har blivit ledande spelare i sin bransch och därmed inte befinner sig som ”nykommare” längre.
8. Miljö. I rådande ekonomiskt klimat har miljöfrågor fått stå tillbaka och därmed fallit på listan. Denna fråga är inte längre högst på agendan hos ledningen, dock är det viktigt att se till att ligga före sina konkurrenter och gällande regelverk.
9. CSR. Corporate Social Responsibility översatt till svenska betyder det företagets samhällsansvar. Denna punkt är ny för året, vilket är förvånande, CSR ökar som en viktig fråga för företagets affärsverksamhet och är också en punkt som är viktig att underhålla eller återupprätta i sitt företroende hos företagets intressenter.
10. Allianser. Under de senaste åren har kunnat noteras att samgående och uppköp har minskat beroende på att det har blivit dyrt att få fram kapital till sådana aktiviteter, allt i dyningarna av finanskriser etc. Dock är det fortfarande en viktig punkt då det gäller att agera snabbt när kriserna är över eller är på väg att gå över. Denna punkt har fallit från åttonde plats 2009.

Ernst & Young (2011) delar årligen ut ett pris till det bolag de finner rapporterar risk på ett transparent sätt. Här går man igenom ett antal olika punkter gällande riskrapporteringen i bolagens årsredovisningar och utifrån deras skala tas det årligen fram en vinnare. För 2011, alltså gällande 2010 års årsredovisning, blev vinnaren Swedbank. Här tittar man på t ex. finns det en organisation inom bolaget som hanterar risk, har man satt policies och delat ut ansvar? Tar styrelse och ledning ett ansvar för riskhanteringen inom bolaget? Man bedömer också de olika branscherna och om det finns skillnader mellan branscherna och också om det finns skillnad med vilken storlek bolagen har? Undersökningen visar att 44 % av bolagen har en egen sektion i årsredovisningen som beskriver bolagens risker. Den visar också på att de branscher som har mest transparent riskredovisning är materials, industri och IT. Topp 10 av bolagen är bolag på den så kallade large caplistan på svenska börsen, vilket då visar att större bolag ägnar mer kraft i sin årsredovisning för riskrapportering.

Comes-Thuélin m.fl. (2006) undersökte hur bolag noterade på franska börsen hanterat risk och osäkerheter i årsredovisningen. Undersökningen sökte att kontrollera om bolagens rapportering var harmoniserad gentemot regelverket. De kom till slutsatsen att så inte är fallet och att det beror på att bolagen och regelverket refererar sina risker till olika delar i en risks livscykel. De föreslår att det i regelverket ska ges en explicit beskrivning av en risk i riskens livscykel. Detta för att det framgent ska ge en harmonisering av vad en risk är och för att intressenter ska kunna jämföra samma saker mellan bolagen. De menar också att med en sådan harmonisering ger det bolagen en möjlighet att på ett enklare sätt uppbära kapital till bolaget då intressenter vet definitionen av risken.

Amran m.fl. (2009) undersökte förekomsten av riskinformation given i årsredovisningen för Malaysiska bolag. Studien visar att antalet dedikerade meningar gällande risk är klart färre än en undersökning som Lislely och Shrivess (2006) gjorde i England. Undersökningen visar också att storlek har betydelse och är signifikant i regressionsanalysen de utförde.

### **3.5 Revisionsbolag**

#### *Hypotes 1*

*Det finns ett samband mellan bolagets val av revisionsbyrå och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Revisionsbyråerna har kodats med KPMG (1), ÖPWC (2), E & Y (3), Deloitte (4) och övriga (5). Vi har valt revisionsbyråer som en variabel då vi undrar om valet av revisionsbyrå påverkar antalet upplysningar. Vi undrar om det kan vara så att olika kulturer inom de olika revisionsbyråerna syns genom detta. Revisionsbyråns kultur och kulturen som finns inom revisionskåren påverkar revisorernas arbete hävdar Johnsson m.fl. (2002).

### **3.6 Omsättning**

#### *Hypotes 2*

*Det finns ett samband mellan bolagets omsättning och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Argumentation för att större bolag har en starkare position på marknaden och att de därmed inte har något incitament för att inte redovisa risker och osäkerhetsfaktorer ges av Prencipe (2004). I flera av de tidigare studierna som behandlats ovan, bland annat Flöstrand och Ström (2006) och Amran m.fl. (2009), har storleken betydelse för omfattningen av rapporteringen lyfts fram.

Vi undrar om storleken på bolagets omsättning betyder att bolaget är mer benäget att ange risker och osäkerhetsfaktorer än mindre bolag.

### ***3.7 Lönsamhet/resultat före skatt/räntabilitet på eget kapital***

Ovanstående mått används för att ge en ökad rättvis bild av företagens lönsamhet, då Einhorn & Ziv (2008) menar att företag med en bra lönsamhet har en tendens att lämna högre kvalitet på sina upplysningar i sina årsredovisningar.

I noterade bolag är aktieägarna ofta skilda från driften av verksamheten men de utgör ändå företagets viktigaste intressent. De behöver veta hur väl företaget förädlar deras placerade kapital. Det gör räntabilitet på eget kapital till ett viktigt mått på lönsamhet ur deras synvinkel (Carlson M, 2004).

#### *Hypotes 3*

*Det finns ett samband mellan bolagets resultat före skatt och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Vi har valt måttet då det är viktigt för ett företags överlevnad på sikt och därmed att locka till sig investerare.

#### *Hypotes 4*

*Det finns ett samband mellan bolagets lönsamhet, räntabilitet på eget kapital, och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Definitionen är hämtad från SFFs rekommenderade nyckeltal.

Räntabilitet på eget kapital = resultat efter finansiella poster / genomsnittligt eget kapital

Vi har valt måttet räntabilitet på eget kapital utifrån att det är ett viktigt lönsamhetsmått för potentiella investerare och såväl för redan existerande aktieägare, tillika ägare i bolaget.

### ***3.8 Skuldsättningsgrad***

Modigliani och Millers (Jaffe m.fl. 2008) första proposition visar att i en perfekt kapitalmarknad där det inte förekommer skatter eller transaktionskostnader och där privatpersoner kan låna till samma kostnad som företag är ett företags marknadsvärde och kapitalkostnad oberoende av kapitalstruktur. MM drog slutsatsen att ett belånat företag därför värderas lika som ett obelånat.

I MM's andra proposition utgick de från företagets WACC (Weighted Average Capital Cost = kapitalkostnad) för att visa att den förväntade avkastningen på eget kapital är positivt relaterad till skulderna. Det förklaras genom att en ökad skuldsättning ökar den finansiella risken, vilket gör att

ägarnas avkastningskrav ökar. Trots att en ökad skuldsättning leder till att den förväntade avkastningen ökar påverkar det inte företagets värdering. Även här är ett belånat och ett obelånat företag värderat lika.

När man tar hänsyn till skatter så tillkommer ytterligare en intressent som vill ha en del av "pajen". Det totala värdet av ett obelånat företag är värdet av det egna kapitalet och skatten är en kostnad. För det belånade företaget är det totala värdet eget kapital + skulderna och även här är skatten en kostnad. Med detta kan man konstatera att det belånade företagets skatt är lägre än det obelånade. Det innebär att värdet på det belånade företaget blir högre än värdet på det obelånade på grund av att skattekostnaden är en avdragsgill kostnad i företaget.

MM's första proposition med skatt visar därför att ett företag med skulder är högre värderat då de har lägre skattekostnader jämfört med ett företag som är finansierat helt med eget kapital. Därmed har valet av kapitalstruktur betydelse. Enligt Modigliani och Miller är skuldsättningsgraden positivt relaterad till företags värde. (Jaffe m.fl. 2008)

Skuldsättningsgrad = räntebärande skulder / eget kapital

Definitionen är hämtad från SFFs rekommenderade nyckeltal.

Vi vill undersöka om bolag med högre skuldsättning lämnar liknande och större mängd upplysningar än bolag med lägre skuldsättningsgrad.

*Hypotes 5*

*Det finns ett samband mellan bolagets skuldsättningsgrad och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

## 4 RESULTAT OCH ANALYS

*I det fjärde kapitlet presenteras och analyseras studiens resultat. Redovisningen av empiri och analys har delats upp i två delar. Uppdelningen har en koppling till uppsatsens problemformulering. Den första delen av analysavsnittet (4.1) behandlar hur verkligheten ser ut. Det är tillämpningen av de aktuella reglerna och rekommendationerna som studeras. I den andra delen behandlas möjliga orsaker till skillnader mellan olika bolags riskrapportering.*

### **4.1 Redovisning av resultat**

Urvalet i undersökningen är de 30 mest omsatta aktierna på Stockholmsbörsen 2011-12-07 inom branschen industri. Vid genomgång av årsredovisningarna visade det sig att ett bolag inte följer ÅRL och därmed har det bolaget uteslutits i undersökningen. Därmed innehåller undersökningen 29 bolag.

Kommentarer till årsredovisningarna;

I denna studie har empirin sammanställts genom analys av innehållet i bolags årsredovisningar.

Dokumentens omfattning har inneburit att en noggrann genomgång av samtliga bolags redovisningar inte har varit möjlig. Sökord har därför använts och relevanta delar som förvaltningsberättelse och vissa noter har skummats igenom av författarna. Det finns trots detta risk för att viktig information har missats i undersökningen. Det kan framför allt ske om upplysningar har lämnats i andra delar av årsredovisningen samt att texten inte innehåller något av de sökord som har använts.

Undersökningens frågor och hur undersökningen har gått;

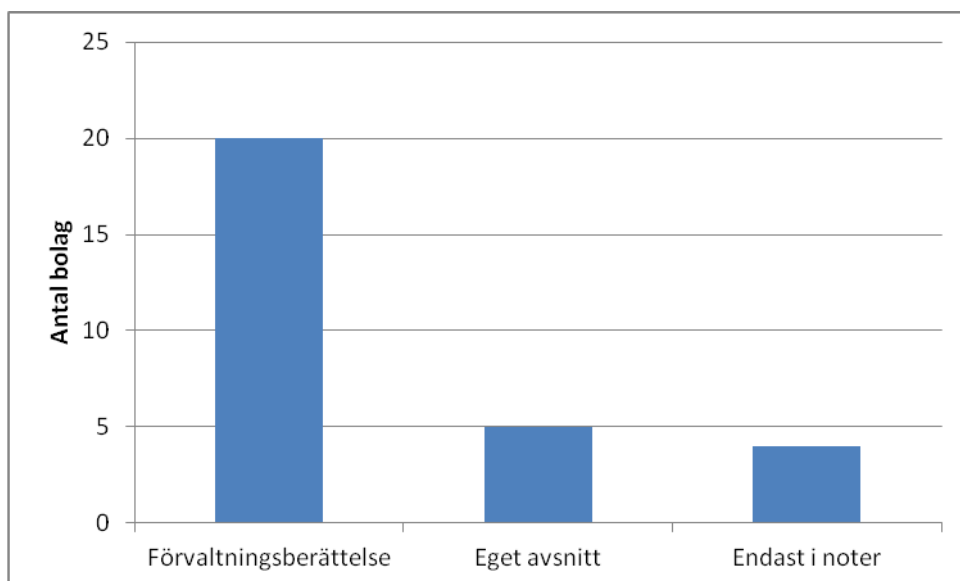
Undersökningen har utförts med hjälp av ett antal frågor som har besvarats av författarna efter genomgång av bolagens årsredovisningar. Under genomgången av rapporterna har det visat sig att det, trots fastslagna regler och rutiner, finns betydande risker för att individuella bedömningar påverkar informationsinsamlingen. Det beror på att arbetet har delats upp mellan två personer och att frågorna i många fall kan vara svåra att besvara. Det kan vara svårt att göra jämförelser mellan olika bolag. Det har framkommit att det finns stora skillnader i upplysningarnas omfattning och kvalitet som gör det svårt att betrakta verkligheten som antingen svart eller vit när frågorna besvaras. Därför har det varit nödvändigt att göra bedömningar för vad som ska räknas som risker och osäkerhetsfaktorer under undersökningens gång. Detta beskrivs närmare för respektive område i de nedanstående presentationerna av undersökningens resultat. Trots det som beskrivits ovan anser vi dock att informationsinsamlingen har genomförts med en tillräcklig tillförlitlighet. Att det finns oväntat stora skillnader i informationens djup och omfattning ställer inte bara till med problem vid besvarandet av studiens frågor. Det innebär också att det finns betydelsefulla differenser mellan olika bolags

riskkommunikation som inte fångas upp och kan studeras i denna undersökning. En diskussion kring detta återkommer under avsnittet slutsatser och reflektioner. Nedan följer en genomgång av de observationer som har gjorts för varje fråga.

#### 4.1.1 Var upplysningarna lämnas i årsredovisningen

Den första frågan behandlar var uppgifterna om risker och osäkerhetsfaktorer lämnas i årsredovisningen. Det finns en tydlig koppling till de paragrafer i Årsredovisningslagen som tidigare beskrivits i teoriavsnittet. Bolagen i denna studie kan antingen redovisa risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningens förvaltningsberättelse (ÅRL kap 6 § 1) eller välja att placera dessa upplysningar i andra avsnitt och endast lämna en hänvisning i förvaltningsberättelsen (ÅRL kap 7 § 32). I en undersökning gjord av Ernst & Young (2011), som tagits upp i referensramen, hade 44 % av de undersökta bolagen en egen sektion i årsredovisningen som beskriver risker och osäkerhetsfaktorer. Syftet med denna fråga är att undersöka tillämpningen av dessa paragrafer. Vi anser att placeringen av informationen har stor betydelse för tillgängligheten. Detta påverkar möjligheten för användarna av rapporterna att göra jämförelser mellan olika bolag.

Vi har observerat tre olika sätt att tillämpa dessa regler. Det första är att inkludera ett avsnitt om risker och osäkerhetsfaktorer i förvaltningsberättelsen. I de fall där endast en hänvisning lämnas i förvaltningsberättelsen kan upplysningarna finnas antingen i ett fristående riskavsnitt eller enbart i redovisningens noter.

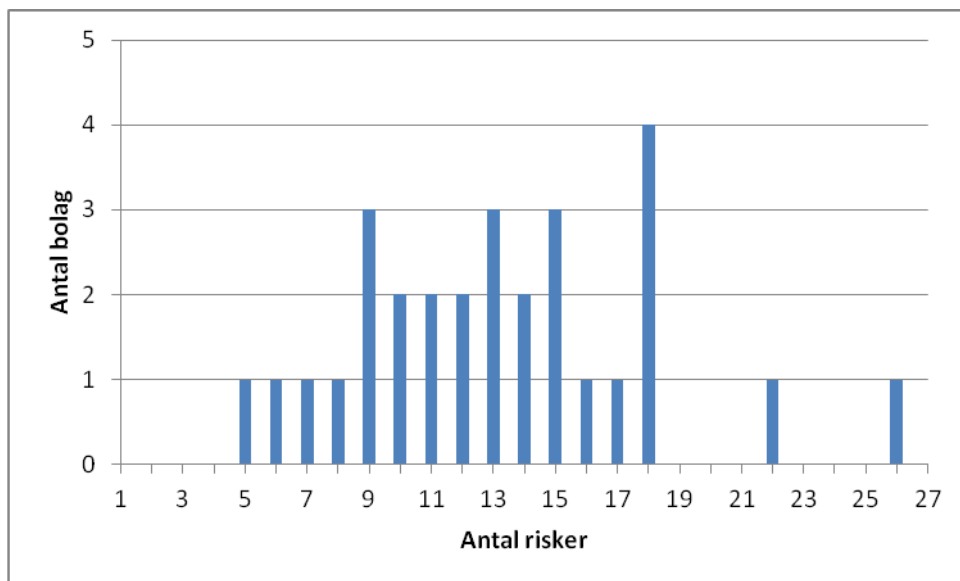


Det vanligaste sättet att förmedla vilka risker och osäkerhetsfaktorer som kan påverka bolaget är att beskriva dessa under en egen rubrik i förvaltningsberättelsen. Ovanstående diagram visar att tjugo av studiens totalt tjugonio bolag tillämpar denna princip. Av de återstående nio företagen har fem inkluderat ett fristående riskavsnitt utanför förvaltningsberättelsen och fyra nöjt sig med att beskriva dessa faktorer i redovisningens noter. Alla bolag utom tre stycken har, utöver informationen i andra delar av årsredovisningen, en redogörelse för finansiella risker och hur dessa hanteras i en av koncernens noter. Alfa Laval är ett av undantagen. Företagets redovisning innehåller ett omfattande fristående riskavsnitt med kvantitativa redogörelser innan koncernens noter. Haldex och Hexpol redogör för dessa faktorer främst i förvaltningsberättelsen. Av de fyra bolag som saknar fristående riskavsnitt eller en redogörelse i förvaltningsberättelsen har två, Seco Tools och Beijer Alma, nöjt sig med den presentation av finansiella risker i not som beskrivits ovan. Proffice har utöver detta inkluderat risker och osäkerhetsfaktorer under en egen not. Det fjärde företaget, Systemair, beskriver finansiella och övriga risker samlat i en av koncernens noter.

Vid indelningen av bolag i ovanstående grupper har det i några fall funnits osäkerhet om vilken kategori som passar bäst. Vissa företag har kortfattat beskrivit risker och osäkerhetsfaktorer i förvaltningsberättelsen och även hänvisat till andra avsnitt. I del fall redogörelsen innehåller konkreta exempel på risker och det inte bara handlar om en allmän beskrivning om vad finns i andra avsnitt av årsredovisningen har företaget ansetts tillhöra den första kategorin som lämnar upplysningarna i förvaltningsberättelsen. Av de tjugo bolagen som hamnat i den gruppen finns det alltså flera som även redogör för riskhantering i ett eget avsnitt.

#### **4.1.2 Antalet risker och osäkerhetsfaktorer i årsredovisningen**

För att kunna redogöra för omfattningen i riskrapporteringen har antalet risker och osäkerhetsfaktorer räknats i varje bolags årsredovisning. En kvantifiering av omfattningen skapar även möjligheter att göra jämförelser mellan företag. Det är en förutsättning för den kvantitativa analysen som beskrivs under avsnitt 4.2.



Riskerna har delats in i kategorierna finansiella risker, operationella risker och omvärldsrisker.

<b>Finansiell risk</b>	<b>Operationell risk</b>	<b>Omvärldsrisk</b>
Ränterisk	Miljörisker	Konjunktur
Valutarisk	Kundberoende	Kontrakt
Likviditetsrisk	Leverantörsrisk	Säsong
Kreditrisk	Anläggningsrisk	Utveckling
Lönsamhetsrisk	Patent/Licenser	Uppköp/förvärv
Soliditetsrisk	Legala risker	
Investeringsrisk	Marknadsrisk	
Kapitalrisk	Produktrisk	
Framtida resultat	Priser	
Råvarupris	Verksamhet utomlands	
Pensionsåtagande	Personal	
Redovisningsbedömningar	Hälsa och säkerhet	
Vinstavräkning	Produktion	

Nedan följer en redogörelse och en grafisk presentation av varje kategori för sig. Ovanstående diagram visar hur fördelningen ser ut när riskkategorierna har slagits samman. Det finns en stor skillnad mellan högsta och lägsta värde. Ett företag har tagit upp 5 faktorer medan Hexpol, som står för det högsta värdet, har redovisat 26 risker eller osäkerhetsfaktorer. Det vanligaste totala antalet risker är 18 och medelvärdet är 13,2.

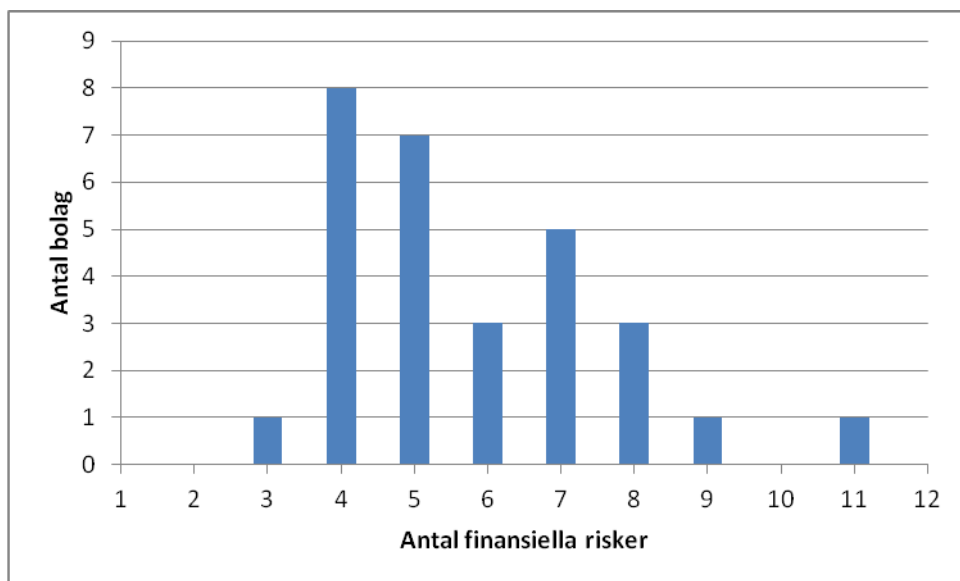


### 4.1.3 Antal finansiella risker

De flesta företag redogör för finansiella risker och osäkerhetsfaktorer både i förvaltningsberättelsen och i noter. Trots detta har inte denna kategori ett högre medelvärde än operationella risker. Det beror till viss del på att det är samma finansiella risker som redovisas på flera ställen i årsredovisningen.

Det vanligast förekommande värdet är 4 risker som har noterats för 8 bolag i undersökningen.

Medelvärdet för antal redovisade finansiella risker uppgår till 5,8.



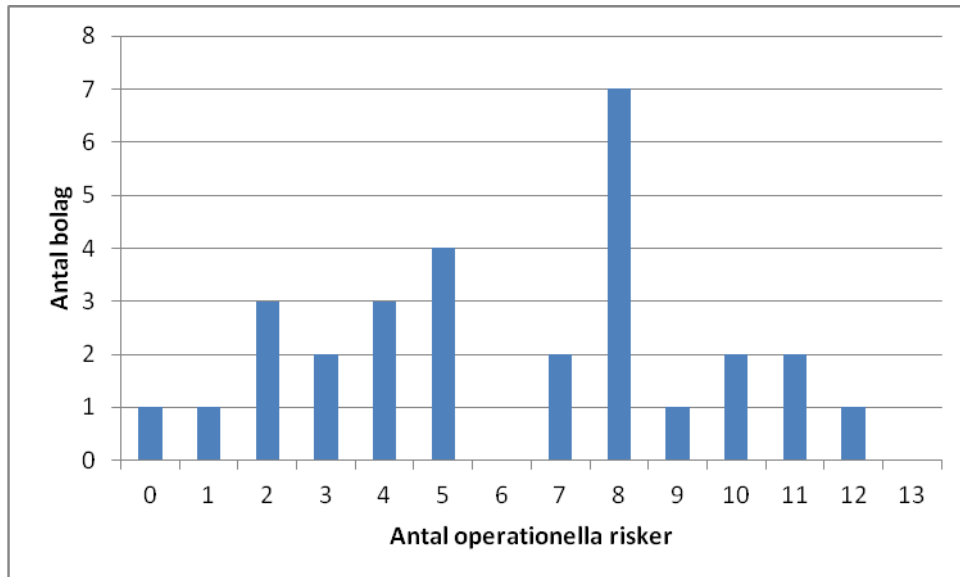
Valutarisk är den vanligaste typen av finansiell risk i undersökningen och den har tagits upp av samtliga tjugonio bolag. Alla utom ett har rapporterat att företaget är utsatt för ränterisk. Det samma gäller även för kreditrisk. Andra vanliga typer av finansiell risk är likviditetsrisk som tas upp av 24 företag och risker kring finansiering eller refinansiering som rapporteras av 15 bolag i undersökningen. Våra resultat för vad som har rapporterats skiljer sig en del från vad som listats som viktigast i Ernst & Youngs (2010) undersökning. Där hade regelverk och tillgång till kredit topplaceringarna.

Antalet finansiella risker i en årsredovisning kan även variera beroende på hur riskerna räknas. Många företag beskriver till exempel att de är utsatta för valutarisk och gör sedan en uppdelning i omräknings- och transaktionsexponering. Vi har valt att räkna detta som en risk och har således inte tagit hänsyn till denna typ av uppdelningar av en riskfaktor.

### 4.1.4 Antal operationella risker

För de operationella riskerna finns det en större spridning i antalet som varje bolag har redovisat. Det finns också fler typer än vad som var fallet för de finansiella riskerna. Det finns därför inget som har

tagits upp av samtliga bolag. Antalet varierar från 0, för Seco Tools som saknar riskavsnitt och endast hänvisar till not om finansiella risker, till Hexpols 12 operationella risker. Det vanligaste värdet är 8 och medelvärdet uppgår till 6,1.



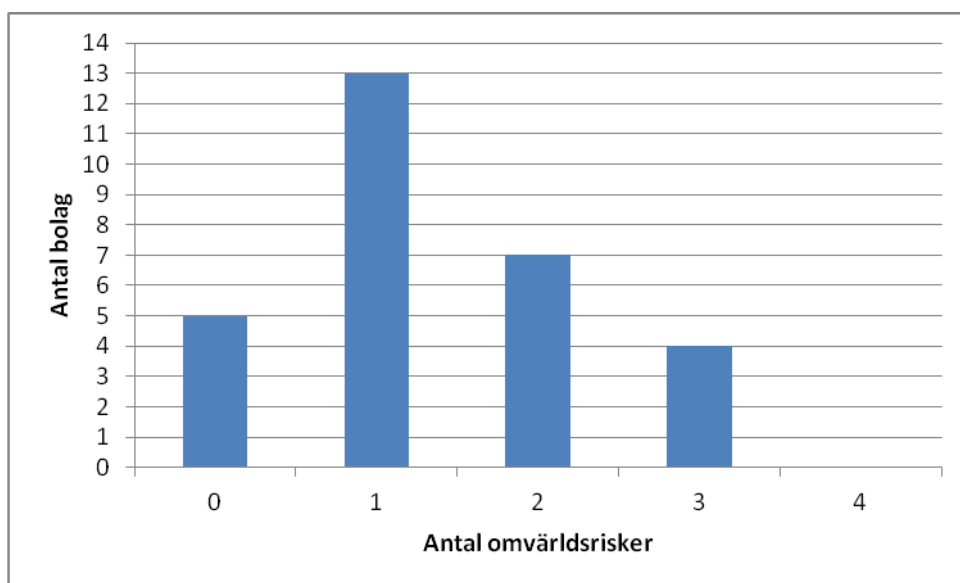
Risker som rör bolagets produkter eller utveckling av dessa är den vanligast förekommande typen och de tas upp av 17 bolag. Osäkerheter som handlar om personal och kompetens samt legala risker tas vardera upp av 15 företag. Personalfrågan var också högt rankad i Ernst & Youngs (2010) undersökning och kompetensbrist på grund av kommande pensioneringar har beskrivits som en viktig orsak. Andra vanliga typer rör kunder och miljö. Den första typen har inkluderats i 14 av bolagens årsredovisningar och den andra i 13.

#### 4.1.5 Antal omvärldsrisker

Den sista kategorin i undersökningen har visat sig innehålla minst antal redovisade risker. Det som vi har klassificerat som omvärldsrisker är inte lika vanligt förekommande som finansiella eller operationella risker. Det finns färre typer och spridningen är därför inte särskilt stor. I 5 bolags årsredovisningar förekommer inte några omvärldsrisker. Som mest redovisas 3 stycken och det görs av 4 olika företag. Det vanligaste är att endast inkludera en riskfaktor tillhörande denna kategori och medelvärdet ligger på 1,3.

Den i särklass mest redovisade omvärldsrisker handlar om konjunktorens påverkan och 19 av bolagen tar upp detta i sin redovisning. Det är inte förvånande eftersom en svag återhämtning av ekonomin har listats som en betydelsefull osäkerhetsfaktor när ledande befattningshavare i olika bolag har tillfrågats

(Ernst & Young, 2010). Andra typer rör förvärv och uppköp som inkluderas av 6 företag samt olika former av politisk påverkan som rapporteras av 4.



#### 4.1.6 Informationens omfattning

I undersökningen ställdes två frågor som berör risk- och osäkerhetsinformationens omfattning. Syftet med detta var att skapa ett underlag för jämförelser mellan bolag utöver antalet risker som har rapporterats i redovisningen. Svaren på dessa frågor blev likadana för samtliga bolag i undersökningen vilket medför att resultatet inte är användbart för en kvantitativ analys. Vi har dock haft ambitionen att även göra en kvalitativ analys av innehållet och vi tycker att det finns stora skillnader mellan olika bolag trots att det inte framkommer i svaren.

Den första frågan var om företag använder kvantitativa mått för att mäta riskers påverkan. Svaret är att samtliga bolag i studien gör det. Det samma gäller för beskrivningar av hur riskerna hanteras vilket var vad den andra frågan handlade om. Hur kvantitativa mått används i riskrapporteringen skiljer sig i stor utsträckning mellan olika bolag. Det är vanligt förekommande att denna typ av information endast lämnas i årsredovisningens noter och därför inte finns i med i riskavsnittet. Som nämnts tidigare så inkluderar nästan alla företag i undersökningen en not som behandlar finansiella risker och hur dessa hanteras. Det är tillsammans med denna information som kvantitativa mått används för att beskriva osäkerhetsfaktorernas möjliga effekt. Bolagen som redovisar på detta sätt lämnar därför endast kvantitativ information om de finansiella riskernas påverkan. Denna beskrivning stämmer för ungefär hälften av undersökningens bolag. Företagen i den andra gruppen tar även med kvantitativa mått för osäkerhetsfaktorers påverkan i förvaltningsberättelsen eller i ett fristående riskavsnitt. Ett flertal av

dessa bolag redovisar känslighetsanalyser i riskavsnitten som utöver finansiella faktorer även inkluderar operationella. Det handlar till exempel om vilka effekter försäljningspriser, volymförändringar och ökade lönekostnader har på bolagets resultat och lönsamhet. Vanligast är dock känslighetsanalyser för finansiella faktorer som valutakurser, ränteförändringar samt finansierings- och kreditrisker.

I redogörelserna för hur riskerna hanteras finns det också stora skillnader. För denna fråga är det dock svårare att beskriva differenserna, göra jämförelser och dela upp bolagen i olika grupper. Vissa företag beskriver endast övergripande hanteringen av olika riskområden medans andra rapporterar på en mer detaljerad nivå. Vi betraktar det förstnämnda tillvägagångssättet som minst informativt eftersom beskrivningen inte behandlar specifika risker som företaget är utsatt för.

#### **4.1.7 Var upplysningarna om bedömningar och uppskattningar lämnas i årsredovisningen**

För bolagen i undersökningen finns det två olika möjligheter för var informationen om uppskattningar och bedömningar enligt IAS 1 placeras. Det kan antingen vara i en egen not eller tillsammans med redogörelsen av redovisningsprinciper som vanligtvis finns i någon av koncernens första noter. De båda tillvägagångssätten är ungefär lika vanliga. Undersökningen har visat att 16 företag hör till den förstnämnda gruppen och 13 till den andra. För de utvalda bolagen är det alltså lite vanligare med en redogörelse under en egen not än att lämna informationen tillsammans med redovisningsprinciperna.

#### **4.1.8 Uppdelning av bedömningar och uppskattningar**

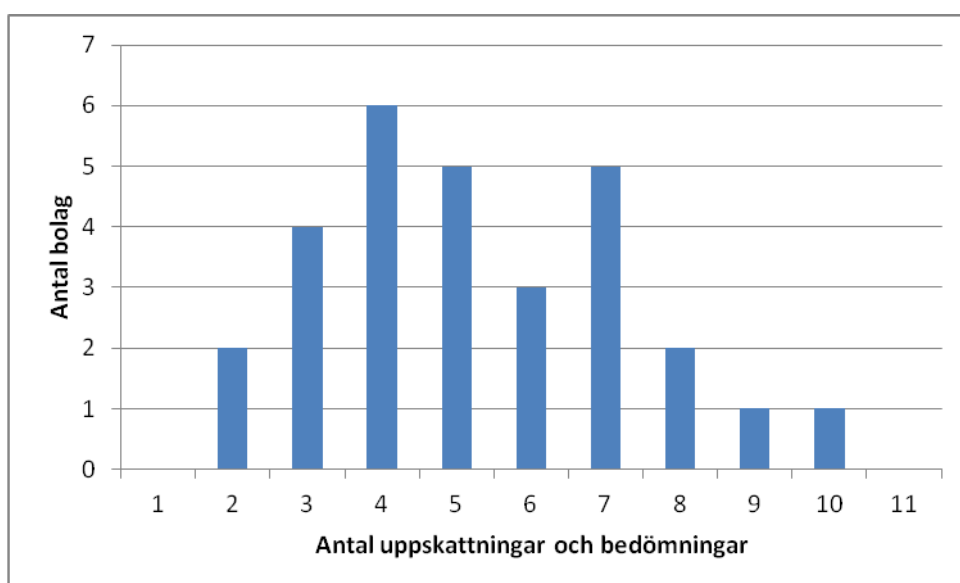
De bedömningar som ska redovisas enligt IAS 1 punkt 122 ska inte sammanhållas med upplysningarna om viktiga källor till osäkerhet i uppskattningarna enligt punkt 125. Det framgår av IAS 1 punkt 132. Den förstnämnda informationen handlar om bedömningar som görs vid tillämpandet av redovisningsprinciperna som har en betydande effekt på de redovisande beloppen. Vi tycker att det ofta är svårt att skilja mellan dessa två typer av information i företagets redovisningar. Vi är medvetna om att det finns risk för att vi missar information enligt punkt 122 som spridits ut under olika avsnitt i en lång redogörelse av företagets redovisningsprinciper. Därför finns det risk för felaktigheter när vi besvarar frågan hur många bolag som gör skillnad på upplysningar enligt punkt 122 och 125. Vi har funnit att endast 4 bolag har en tydlig uppdelning mellan dessa två typer av information. Övriga företag har ingen tydlig avskiljning för vad som är bedömningar med koppling till tillämpningen av redovisningsprinciperna.

#### 4.1.9 Hänvisning till informationen i riskavsnittet

Vi tycker att det finns en koppling mellan bedömningar samt uppskattningar som företagen är skyldiga att redogöra för enligt IAS 1 och risker som ska rapporteras enligt ÅRL. De förstnämnda kan i stor utsträckning ha en negativ effekt på kommande perioders resultat. Därför har vi varit intresserade av att undersöka hur många av studiens företag som har en tydlig koppling mellan riskavsnittet och noten med uppskattningar och bedömningar. Frågan var om bolaget nämner och lämnar en hänvisning till den aktuella noten i sitt avsnitt med risker och osäkerhetsfaktorer. Vi har funnit att detta stämmer för endast 5 av de 29 företagen. Det är alltså inte särskilt vanligt med en sammankoppling mellan dessa två avsnitt. Det kan vara så att uppskattningarna inte, i tillräckligt stor utsträckning, betraktas som risker för verksamheten och att detta är orsaken till den låga siffran. Carlberg och Persson (2010) kunde inte konstatera något större samband mellan dessa två områden i sin studentuppsats. De tror att de antaganden och uppskattningar som företag gör, i enlighet med IAS 1 punkt 125, sällan betraktas som väsentliga och därför inte ses osäkerhetsfaktorer i den framtida verksamheten.

#### 4.1.10 Antal uppskattningar och bedömningar

Precis som med redogörelsen av risker ville vi fastställa hur många bedömningar och uppskattningar som tagits med i respektive bolag samt titta på hur fördelningen ser ut i hela gruppen. Vi har funnit att det finns en stor spridning även här. Av nedanstående diagram framgår det att två bolag endast har tagit med 2 uppskattningar eller bedömningar. Alfa Laval har tagit med 10 stycken och är det bolag som har rapporterat flest.



På grund av det som har diskuterats under 4.1.8 att det är svårt att skilja på upplysningar enligt de olika punkterna har vi valt att endast använda en sammanslagning av de olika informationstyperna.

#### **4.1.11 Information som omfattas av IAS 1 punkt 13**

Uppgifter som kan redovisas enligt IAS 1 punkt 13 är inte obligatorisk. Förslag lämnas på information som bolag kan rapportera utöver vad som behandlas i andra rekommendationer. Ett stycke handlar om att rapportera ett mål för bolagets skuldsättningsgrad. Det är den enda delen av punkten som vi har valt att undersöka eftersom vi upplever att övriga upplysningar till stor del lämnas i företagens förvaltningsberättelser enligt ÅRL. Vi har hittat ett tydligt beskrivet mål för koncernens skuldsättningsgrad i 15 av de 29 årsredovisningarna. Denna siffra är förvånansvärt låg eftersom skuldsättningsgraden är ett vanligt förekommande nyckeltal. En sak som dock måste nämnas är att motsvarande information kan förekomma utan att det har räknats i detta sammanhang. Det kan till exempel bero på att målen uttrycks för nettoskuld och eget kapital utan att en specifik uppgift har lämnats om skuldsättningsgrad.

## ***4.2 Orsaker till differenser mellan bolag***

De skillnader vi sökte finna svar på gjordes genom en hypotesprövning med oberoende variabler. Vi sammanställde information och genomförde en multipel regressionsanalys. Med hjälp av oberoende variabler såsom revisionsbolag, omsättning, lönsamhet (resultat före skatt), räntabilitet på eget kapital och skuldsättningsgrad har några skillnader konstaterats. Nedan följer en diskussion om dessa. Koefficienterna för den multipla regressionsanalysen ses i bilaga 4.

### **4.2.1 Revisionsbolag**

#### *Hypotes 1*

*Det finns ett samband mellan bolagets val av revisionsbyrå och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

I jämförelsen mellan bolagen har vi också valt att titta på revisionsbolag. Här har vi tagit en annan metod än multipel linjär regressionsanalys då den inte är genomförbar. Här har valt att titta på benägenheten hos revisionsbolagen att ange risker. Vi har valt att göra jämförelsen i antal risker jämfört med både genomsnittliga siffror för omsättning, resultat före skatt, räntabilitet på eget kapital och skuldsättningsgrad.

Kategori	Revisionsbyrå					Grand
	Deloitte	E & Y	KPMG	ÖPWC	Övriga	Total
Summering Antal företag	3	6	8	11	1	29
Genomsnittlig omsättning						
TSEK	38,845	23,519	40,603	43,402	6,511	36,773
Genomsnittligt antal						
finansiella risker	15	14	10	11	8	12
Genomsnittligt antal						
operationella risker	8	8	5	6	5	6
Genomsnittligt antal						
omvärldsrisker	2	2	1	1	0	1
Genomsnittligt resultat före						
skatt TSEK	3502	3082	3125	2812	745	2954
Genomsnittlig						
skuldsättningsgrad	0.66	0.71	0.73	0.58	0.39	0.65
Genomsnittlig räntabilitet						
eget kapital	19.57	41.48	27.24	34.88	31.90	32.45

Det som sticker ut i denna jämförelse och analys är att Ernst & Young (E & Y) verkar vara mer benäget att ange risker än övriga revisionsbolag, att då också betänka är att deras reviderade bolag till omsättningen är mindre än de övriga bolagen. Dess resultat före skatt är varken högre eller lägre än de andra utan tvärtom i paritet med övriga. Det som verkligen sticker ut är bolagens genomsnittliga räntabilitet på eget kapital. Eftersom vi inte har använt en statistisk metod kan vi inte med säkerhet konstatera att det finns ett samband mellan val av revisionsbyrå och antal risker. Vi tror dock att kultur och byråernas inarbetade rutiner kan spela en roll för uppgiftslämningen. Kulturens roll har framhävts av Johnsson m.fl. (2002) och Arendt och Wingren (2011) kunde i sin studentuppsats fastställa ett samband mellan val av revisionsbyrå och redovisningens omfattning av strategiska risker. I den senare studien nämns svängrum i regelverk och utrymme för tolkningar som en möjlig orsak.

#### 4.2.2 Omsättning

##### *Hypotes 2*

*Det finns ett samband mellan bolagets omsättning och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

I vår hypotes undrade vi om bolagets storlek i form av omsättning skulle påverka bolagets benägenhet att redovisa risker och osäkerheter i årsredovisningen. Vår undersökning visar att det inte finns någon sådan koppling. Den oberoende variabeln omsättning har en signifikansnivå på 0,289, 28,9 % för ÅRL och 0,102, 10,2 % för IAS 1, vilket är en för hög signifikansnivå för att kunna dra slutsatsen att slumpen ej påverkar. Dock går det att läsa i annan undersökning att de större bolagen på börsen ägnar mer tid åt avsnittet risker och säkerheter, E & Y (2011).

#### **4.2.3 Lönsamhet/Resultat före skatt/Räntabilitet på eget kapital**

##### *Hypotes 3*

*Det finns ett samband mellan bolagets resultat före skatt och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Ett bolag drivs normalt med avsikten att tjäna pengar, en trovärdighet gentemot intressenter såsom aktieägare och bolagets överlevnadsförmåga bevisas genom lönsamhet. Vår undersökning visar ingen signifikans för att vår hypotes skulle stämma. Variabeln lönsamhet har en signifikansnivå på 0,189, 18,9 % för ÅRL och 0,887, 88,7 % för IAS 1, vilket är en för hög signifikansnivå för att kunna dra slutsatsen att slumpen ej påverkar.

##### *Hypotes 4*

*Det finns ett samband mellan bolagets lönsamhet, räntabilitet på eget kapital, och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Räntabilitet på eget kapital mäter hur effektivt företaget använder sitt kapital, det vill säga hur hög avkastning man lyckas skapa. För den som är potentiell investerare/aktieägare är räntabiliteten viktig när man ska jämföra olika investeringar med varandra. Vår hypotes förkastas då signifikansnivån är 0,469, 46,9 % för ÅRL och 0,969, 96,9 % för IAS 1, vilket är en för hög signifikansnivå för att kunna dra slutsatsen att slumpen ej påverkar.

#### **4.2.4 Skuldsättningsgrad**

##### *Hypotes 5*

*Det finns ett samband mellan bolagets skuldsättningsgrad och antalet upplysningar om risk och osäkerhet.*

Skuldsättningsgrad är ett mått på hur mycket skulder ett företag har i förhållande till eget kapital. Skuldsättningsgrad är förknippat med risk. En hög skuldsättningsgrad innebär en högre risk och en låg skuldsättningsgrad innebär en lägre risk. Skuldsättningsgraden beräknas som räntebärande skulder dividerat med eget kapital. Skuldsättningsgraden ger en investerare en fingervisning om vilken risk som är förknippad med att investera i det bolaget.



Bland annat banker och kreditinstitut kräver upplysningar om osäkerhetsfaktorer och risker när de ska göra bedömningar i samband med eventuella låneansökningar. Dessa kan förvisso lämnas i den konfidentiella relationen bolaget har med banken.

Undersökningen visar att skuldsättningsgraden har en positiv och signifikant påverkan på redovisningen av risker och osäkerhetsfaktorer. Signifikansen är 0,078, 7,8 %. Men slumpen att oberoende variabeln skuldsättningsgrad påverkar den beroende variabeln antal risker uppgår till 7,8 % för ÅRL vilket får anses som acceptabelt. Signifikansnivån för IAS 1 är 0,288, 28,8 % vilket är en för hög signifikansnivå för att kunna dra slutsatsen att slumpen ej påverkar. Det bolag som har flest redovisade risker 37 stycken, Hexpol, är också det bolag som har högst skuldsättningsgrad 1.95. Ett av de bolag som har lägst antal redovisade risker totalt 11 stycken, Proffice, är också det bolag som har i särklass lägst skuldsättningsgrad 0.01.

## 5 SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER

*Här kommer slutsatser gällande genomförd undersökning och förslag till framtida forskning att lämnas.*

### **5.1 Slutsatser och reflektioner**

Det finns en stor spridning för hur många risker som redovisas av olika bolag. Det behöver visserligen inte återspegla ambitionen att dela med sig av information kring osäkerheter till företagets intressenter. Spridningen kan till viss del förklaras med att bolag är olika utsatta för riskfaktorer. Vi valde att hålla undersökningen inom en bransch på grund av att förutsättningarna skulle vara så lika som möjligt. Trots detta kommer undersökningen att innehålla företag med till stor del skilda omvärldsfaktorer och verksamheter såvida inte urvalet begränsas kraftigt. Indelningen som baserades på Stockholmsbörsens branschtillhörighet industri innehåller bolag som verkar inom byggindustrin, t ex. Peab, Skanska och NCC, andra inom tjänstesektorn, t ex. Proffice och Intrum Justitia. Vi misstänker att en stor del av skillnaderna mellan olika bolags informationslämning kan förklaras med hjälp av dessa omständigheter. I en bransch såsom byggbranschen finns det andra typer av t ex. garantiåtaganden, som är en stor risk, än som finns i ett bolag som säljer tjänster. Det borde i sig göra att bolagen redovisar olika antal och typer av risker och osäkerheter. Vi upplever därför att det är svårt att identifiera och undersöka skillnader i redovisningsförfaranden mellan olika bolag baserat på studiens kvantitativa analys. Undersökningen visar endast att det finns en signifikans för hypotes 5 gällande den del som avser ÅRL dock inte IAS 1: det finns ett samband mellan ett bolags skuldsättningsgrad och antalet redovisade risker och osäkerheter. Vi tror att en stor skuldsättning leder till ökade krav på information från externa intressenter och detta kan förklara det samband som observerats. Övriga hypoteser har ingen signifikans och förkastas därmed. Vi anser att det finns stora skillnader mellan olika företags riskrapportering med avseende för hur användbara upplysningarna är för bolagens intressenter. Denna typ av differenser framgår inte av de siffror som har sammanställts i undersökningen. Enligt vår mening blir informationen om riskhantering ofta intetsägande eftersom den inte bryts ned tillräckligt och behandlar specifika risker som företaget är utsatt för. Redogörelsen hålls istället på en högre nivå med en generell beskrivning för till exempel olika riskområden.

Även om vi tror att differenser till stor del kan förklaras med företagens olika förutsättningar anser vi att valmöjligheterna i de aktuella regelverken har störst betydelse. Vem har rätten att tolka standarderna (IAS och IFRS) ifrågasätts i en artikel i Balans nr 2/2010. Det undrar vi också och då regelverket inte anger vilka typer av risker och osäkerheter företagen ska ange. Arvidsson (2011) konstaterar att det finns ett ökat behov av icke finansiell information som är drivet av både regelverk och efterfrågan. Vi tror att de externa intressenternas krav ökar när det är osäkert på marknaden men

upplever samtidigt att det finns ett stort svängrum för bolagen avseende hur de lämnar information och vad som inkluderas. Vi tycker att den stora variationen gör det svårt att göra jämförelser mellan bolag. Det har även konstaterats av andra i tidigare undersökningar. Comes-Thuélin m.fl. (2006) efterlyste en skärpning av regelverket i sin studie. På samma sätt tyckte inte Carlberg och Persson (2010) i sin studentuppsats att informationen uppfyller intressenternas behov. De nämnde också lösa krav i normgivning som en orsak till detta. En ytterligare konsekvens av det stora svängrummet i regelverket är att det kan uppstå en informationsasymmetri mellan användarna av rapporterna och företagets ledning. Att bristen på information om riskernas tidshorisont leder till detta förhållande har tagits upp av Axelsson (2010). Vi tyckte också vid genomförandet av vår innehållsanalys att informationen kring riskernas varaktighet var bristfällig. Oliveira (2010) anser i sin studie att informationen om risker är bakåtriktad och att detta resulterar i informationsasymmetri.

Vi tror att de stora valmöjligheterna som finns i regelverket öppnar för att företagen är selektiva med vilken information som ska inkluderas i kommunikationen med marknaden. Det kan ändå vara så att det måste finnas svängrum för att reglerna inte ska verka allt för hämmande på bolagen. Dock är det så att trots att vår undersökning inte visar någon signifikans för att bolagets storlek skulle vara avgörande för antalet redovisade risker, menar många att det är de stora bolagen som är trendsättare för olika saker. T ex. redovisning av risker och osäkerheter, inom både egen bransch men också i sitt land. Därmed sker ofta en harmonisering ändå av diverse frågor t ex. redovisning av risker och osäkerheter.

## ***5.2 Förslag till fortsatt forskning***

Det skulle vara intressant med en jämförelse av bolag som verkar inom samma typ av försäljning t ex. tjänstesektorn inom IT och där göra en djupare analys av vilka typer av risker bolagen utsätts för och hur de hanterar dem, en kvalitativ undersökning med intervjuer.

En jämförelse av riskrapportering med utgångspunkt i revisionsbyråns påverkan. Hur blir det nu när revisionen blir efterfrågestyrd och inte styrd via lag? Påverkar det beslut om vilka risker och osäkerheter som redovisas? Kan man se ett mönster att beroende på vilken revisionsbyrå som används redovisas mer eller mindre antal risker och osäkerheter?

# KÄLLFÖRTECKNING

## *Litteratur*

- Amran, A. & Bin, A. & Che, B. (2009). *Risk reporting*, Managerial Auditing Journal, Vol. 24 No. 1. pp. 39-57.
- Arvidsson, S. (2011). *Disclosure of non-financial information in the annual report*, Journal of Intellectual Capital, Vol.12 No.2.
- Bell, E., & Bryman, A. (2010). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Malmö: Liber, 2003, 1:2 uppl.
- Carlson, M. (2004). *Att arbeta med företagsanalys*, Malmö: Liber, upplaga 6:3, s. 97
- Combes-Thuélin, E. & Henneron, S. & Touron, P. (2006). *Risk regulations and financial disclosure*, International Journal, Vol.11 No.3. pp. 303-326
- De Veaux, Richard D., Velleman, Paul F., Bock, David E. (2008) *Stats Data and Models*, USA: Pearson Education, upplaga International Second Edition. s. 783-787, 193, 505-508
- Dobler, M. (2008). *Incentives for risk reporting: A discretionary disclosure and cheap talk approach*. The International Journal of Accounting, 43, s. 184-206.
- Drefeldt, C. Auktoriserad revisor. *Balans nr 6-7/2011*, s.43-44.
- Einhorn, E., Ziv, A. (2008). *Interemporal Dynamics of Corporate Voluntary Disclosures*. Journal of Accounting Research. 46(3), s. 567-589.
- Fars Samlingsvolym 2011 – redovisning*, Stockholm: Far Akademi AB, 2011.
- Flöstrand, P., & Ström, N.(2006). *The valuation relevance of non-financial information*, Management Research News, Vol.29 No. 9.
- Hubbard, D. (2010). *How to Measure Anything: Finding the Value of Intangibles in Business*, 2nd ed. John Wiley & Sons.
- IFRS-volymen 2011*, Stockholm: Far Akademi AB, 2011.
- Jacobsen, D. (2002). *Vad, hur och varför? – Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Lund: Studentlitteratur.
- Jaffe, J., & Jordan, B.D., & Ross, S.A., & Westerfield, R.W. (2008), *Modern financial management*, New York: McGraw-Hill/Irvin.
- Johansson, S-E., Wallerstedt, E., Westerdahl, S., Öhman, P., & Tschudi, F. (2005). *Uppdrag revision: revisorprofessionen i takt med förväntningarna*, 1upl. Sverige: SNS förlag.
- Knight, F.H. (1921) *Risk, Uncertainty, and Profit*. Boston, MA: Hart, Schaffner & Marx; Houghton Mifflin Company.
- Lövås, Gunnar G. (2006). *Statistik - metoder och tillämpningar*, Malmö: Liber, upplaga 1:1, s. 271
- Oliveira, J. (2011) *Risk-related disclosures by non-finance companies*, Managerial Auditing Journal, Vol. 26 No.9.

Patton MQ, (2002) (tredje upplagan). *Qualitative reserach and evaluation methods*, Sage publications.

Prencipe, A. (2004). *Proprietary costs and determinants of voluntary segment disclosure: Evidence from Italian listed companies*. *European Accounting Review*. 13(2), s. 319-430.

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*, Lund: Studentlitteratur.

Strid, C & Pilebjer-Bosson, I., *Balans nr 4/2010*, s.54-55.

### **Uppsatser**

Arendt, T., & Wingren, A. (2011), *Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer*, Kandidatuppsats, Högskolan Kristianstad.

Axelsson, P. (2010). *Risker och osäkerhetsfaktorer - Upplysningsskillnader mellan halvårsrapporter och årsredovisningar*, Magisteruppsats, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Carlborg, O., & Persson, M. (2011). *IAS 1 punkt 125 - En kvantitativ studie av 82 börsnoterade företag*, Magisteruppsats, Umeå universitet.

### **Internet**

<http://www.allabolag.se/> (2012-01-30)

<http://www.ey.com/SE/sv/Newsroom/News-releases/pressmeddelande-091019-risk> (2012-02-13)

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/The\\_top\\_10\\_risks\\_for\\_business/\\$FILE/BusinessRiskReport\\_2010.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/The_top_10_risks_for_business/$FILE/BusinessRiskReport_2010.pdf) (2011-11-27)

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Risk\\_Transparency\\_Report\\_2011/\\$FILE/Risk%20Transparency%20Report%202011.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Risk_Transparency_Report_2011/$FILE/Risk%20Transparency%20Report%202011.pdf) (2011-11-27)

[http://www.iei.liu.se/fek/maginrikt/finansiell\\_inriktning/studentinformation/kurser/ffv/1.99579/anvandning\\_av\\_nyckeltal\\_sff.pdf](http://www.iei.liu.se/fek/maginrikt/finansiell_inriktning/studentinformation/kurser/ffv/1.99579/anvandning_av_nyckeltal_sff.pdf) (2011-12-29)

<http://www.nasdaqomxnordic.com/shares?languageId=3> (2011-12-07)

<http://ne.se> (2011-12-07)

<http://www.oed.com> (2011-11-27)

## Bilagor

### *Bilaga 1 Undersökta bolag*

<b>Företagsnamn</b>	<b>Verksamhetsområde</b>
Alfa Laval	Metallindustri
ASSA Abloy	Metallindustri
Atlas Copco	Maskiner, tillverkning
B&B Tools	Verktygsmaskiner, Partihandel
BE Group	Metaller & Metallmalmer, Partihandel
Beijer Alma	Partihandel, övrig
G & L Beijer	Metaller & Metallmalmer, Partihandel
Gunnebo	Säkerhetssystemtjänster
Haldex	Motorfordon, reservdelar & tillbehör
Hexpol	Finansiella stödtjänster, övriga
Indutrade	Industriförnödenheter, Partihandel
Intrum Justitia	Inkasso- & Kreditupplysningsverksamhet
Lindab	
International	Metallindustri
Loomis	Säkerhetsverksamhet
NCC	Byggverksamhet Maskiner, Industriell utrustning,
NIBE Industri	Partihandel
Peab	Byggverksamhet
Proffice	Personaluthyrning
SAAB	Transportmedelsindustri
Sandvik	Pappers- & Pappersvarutillverkning
SAS	Lufttransport, Passagerartrafik
Scania	Motorfordonstillverkning
Seco Tools	Verktyg & Redskap, tillverkning
Securitas	Säkerhetssystemtjänster
Skanska	Byggverksamhet
SKF	Maskiner, tillverkning
Systemair	Maskiner, tillverkning
Transcom World	
Trelleborg	Gummivaror, tillverkning
Volvo	Motorfordonstillverkning

## Bilaga 2 Undersökningsfrågor och uppgifter för kvantitativ analys

Bolag:

--

1. Information om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som ska lämnas enligt Årsredovisningslagen

Fråga			Kodas	Svar
1.1 Var lämnas informationen i årsredovisningen?	Förvaltningsberättelsen (ÅRL 6:1)		1	
	Annat avsnitt med hänvisning till förvaltningsberättelsen (ÅRL 7:32)		2	
	Endast i noter med hänvisning till förvaltningsberättelsen (ÅRL 7:32)		3	
1.2 Antal risker som redovisas?	Operationella		1	
	Finansiella		2	
	Omvärldsrisker		3	
	Totalt			
1.3 Informationens omfattning ?	Används kvantitativa mått?	Ja	1	
		Nej	0	
	Förklarar företaget hur riskerna hanteras?	Ja	1	
		Nej	0	

2. Upplysningar om bedömningar, antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar enligt IAS 1.

Fråga		Kodas	Svar	
2.1 Var lämnas informationen i årsredovisningen?	Tillsammans med redogörelse av redovisningsprinciper (vanligtvis not 1 eller 2)		1	
	Egen not		2	
2.2 Finns det en tydlig uppdelning mellan uppskattningar enligt IAS 1 punkt 125 och bedömningar som gjorts vid tillämpandet av redovisningsprinciperna enligt IAS 1 punkt 122?	Ja		1	
	Nej		0	

Fråga		Kodas	Svar	
2.3 Finns det en hänvisning till avsnitt med uppskattningar och	Ja		1	
	Nej		0	

bedömningar i samband med redovisning av risker och osäkerhetsfaktorer enligt ÅRL?			
2.4 Antal uppskattningar och bedömningar som redovisas			

### 3. Information som omfattas av IAS 1 punkt 13

Fråga		Kodas	Svar
3.1 Redovisas ett tydligt mål för koncernens skuldsättningsgrad?	Ja	1	
	Nej	0	

### 4. Möjliga orsaker till differenser, oberoende variabler

Fråga		Kodas	Svar
Val av revisionsbyrå	KPMG	1	
	ÖPWC	2	
	EY	3	
	Deloitte	4	
	Övriga	5	
Oberoende variabler	Omsättning		
	Resultat före skatt		
	Räntabilitet eget kapital		
	Skuldsättningsgrad		



### Bilaga 3 Sammanställning av undersökningens resultat

Svar på frågor 1.1 - 1.3:

Företag	1.1	1.2 Risker enligt ÅRL				1.3	
	Placering	Finansiella	Operationella	Omvärld	Totalt	Kvant. mått	Hantering
Alfa Laval	2	8	8	2	18	1	1
Assa Abloy	1	7	8	3	18	1	1
Atlas Copco	1	8	11	3	22	1	1
B&B Tools	2	6	8	1	15	1	1
BE Group	1	5	5	1	11	1	1
GL Beijer	1	5	8	1	14	1	1
Beijer Alma	3	4	2	0	6	1	1
Gunnebo	2	7	5	0	12	1	1
Haldex	1	6	10	1	17	1	1
Hexpol	1	11	12	3	26	1	1
Indutrade	1	4	7	1	12	1	1
Intrum J	1	4	3	2	9	1	1
Lindab	2	4	9	2	15	1	1
Loomis	1	7	2	1	10	1	1
NCC	1	5	4	2	11	1	1
Nibe	1	4	5	0	9	1	1
Peab	1	7	1	1	9	1	1
Proffice	3	3	4	1	8	1	1
SAAB	1	9	3	1	13	1	1
Sandvik	1	6	8	0	14	1	1
SAS	2	8	8	2	18	1	1
Scania	1	5	11	2	18	1	1
Seco Tools	3	4	0	1	5	1	1
Securitas	1	4	4	2	10	1	1
Skanska	1	5	5	3	13	1	1
SKF	1	4	2	1	7	1	1
Systemair	3	5	7	1	13	1	1
Trelleborg	1	5	10	0	15	1	1
Volvo	1	7	8	1	16	1	1

## Svar på frågor 2.1 - 3.1:

Företag	2.1 Placering	2.2 Uppdelning	2.3 Hänvisning	2.4 Antal uppskattningar och bedömningar	3.1 Mål för skuldsättningsgrad
Alfa Laval	1	1	1	10	1
Assa Abloy	1	0	0	4	0
Atlas Copco	2	1	0	5	0
B&B Tools	2	0	0	5	0
BE Group	2	0	0	3	1
GL Beijer	2	0	0	4	0
Beijer Alma	1	0	0	4	0
Gunnebo	2	0	0	6	0
Haldex	2	0	0	5	0
Hexpol	1	0	0	2	0
Indutrade	1	0	0	2	1
Intrum J	2	0	0	4	1
Lindab	2	0	0	7	1
Loomis	2	0	0	7	1
NCC	1	0	1	8	1
Nibe	1	0	0	3	0
Peab	2	0	0	6	0
Proffice	2	0	0	4	1
SAAB	2	0	0	4	0
Sandvik	1	1	0	7	1
SAS	1	0	0	5	1
Scania	2	0	0	7	0
Seco Tools	1	1	1	3	1
Securitas	2	0	1	8	1
Skanska	2	0	1	7	0
SKF	1	0	0	5	1
Systemair	1	0	0	3	0
Trelleborg	1	0	0	6	1
Volvo	2	0	0	9	1

### Bilaga 4 Regressionsanalys för risker enligt ÅRL

Regressionsstatistik					
Multipel-R	0,459590444				
R-kvadrat	0,211223376				
Justerad R-kvadrat	0,079760606				
Standardfel	4,576641336				
Observationer	29				
ANOVA					
	<i>fg</i>	<i>KvS</i>	<i>MKv</i>	<i>F</i>	<i>p-värde för F</i>
Regression	4	134,6148428	33,6537107	1,6067163	0,205021092
Residual	24	502,695502	20,9456459		
Totalt	28	637,3103448			
	<i>Koefficienter</i>	<i>Standardfel</i>	<i>t-kvot</i>	<i>p-värde</i>	
Konstant	11,51546404	1,91636887	6,00900183	0,00000333	
Omsättning	-3,72279E-05	0,00003433	1,08452135	0,28890848	
Res före skatt	0,00065601	0,00048553	1,35112618	0,18925569	
Re	-0,038943916	0,05290176	0,73615545	0,46877083	
Skuldsättningsgrad	3,724031928	2,02514174	1,83889940	0,07833602	
	<i>Nedre 95%</i>	<i>Övre 95%</i>	<i>Nedre 95,0%</i>	<i>Övre 95,0%</i>	
	7,560273112	15,47065497	7,560273112	15,470655	
	-0,000108074	3,36186E-05	0,000108074	3,3619E-05	
	-0,000346071	0,001658091	0,000346071	0,00165809	
	-0,148127775	0,070239942	0,148127775	0,07023994	
	-0,455655176	7,903719032	0,455655176	7,90371903	

Model	Dependent Variable: Antal risker	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	11,515	1,916		6,009	,000
	Resultat före skatt	,001	,000	,627	1,351	,189
	Omsättning	-3,723E-005	,000	-,418	-1,085	,289
	Räntabilitet eget kapital	-,039	,053	-,214	-,736	,469
	Skuldsättningsgrad	3,724	2,025	,368	1,839	,078

## Bilaga 5 Regressionsanalys för bedömningar och uppskattningar enligt IAS 1

<i>Regressionsstatistik</i>	
Multipel-R	0,59009242
R-kvadrat	0,34820907
Justerad R-kvadrat	0,23957724
Standardfel	1,80370058
Observationer	29

ANOVA				
	<i>fg</i>	<i>KvS</i>	<i>MKv</i>	<i>F</i>
Regression	4	41,7130447	10,4282612	3,20540573
Residual	24	78,0800588	3,25333578	
Totalt	28	119,793103		

	<i>Koefficienter</i>	<i>Standardfel</i>	<i>t-kvot</i>	<i>p-värde</i>
Konstant	4,93938953	0,75526033	6,53998275	9,1735E-07
Omsättning	2,2981E-05	1,3528E-05	1,69871422	0,10230194
Res före skatt	2,7331E-05	0,00019135	0,14283303	0,88761445
				-
Re	-0,00081095	0,02084912	0,03889612	0,96929496
				-
Skuldsättningsgrad	-0,86619208	0,79812882	1,08527854	0,28857984

	<i>Nedre 95%</i>	<i>Övre 95%</i>	<i>Nedre 95,0%</i>	<i>Övre 95,0%</i>
	3,38060883	6,49817022	3,38060883	6,49817022
			-4,9404E-	
	-4,94037E-06	5,0902E-05	06	5,0902E-05
	-0,000367599	0,00042226	-0,0003676	0,00042226
			-	
	-0,043841411	0,04221951	0,04384141	0,04221951
			-	
	-2,513448985	0,78106483	2,51344898	0,78106483